

වැනුවානම් බුදුගුණ වැනුවාමය

මහානාම සූත්‍රය
සල්ල සූත්‍රය

www.buddhismforyou.org

ආචාර්ය පූජනීය
මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

ධර්මදානයපිණිස

පුණ්‍යානුමෝදනාව

අංක 473, හයිලෙවල් පාර, විජයාරාමයේ පදිංචිව සිට
2010 දෙසැම්බර් 02 වන දින පරලෝසැපත් වූ ඵල්.පී.එස්. විජේවීර
මහතාට සහ ඔහුගේ දෙමාපියන් ඇතුළු ඥාතීන්ටත්,

අලව්ව, කැප්පිට්වලාගේ අමරපති පවුලේ පරලෝසැපත්
දෙමාපියන්, සහෝදරයා හා ඥාති සහෝදරිය ඇතුළු සියළු ඥාති
මිත්‍රාදීන්ටත්,

හොරණ කුඩා උඩුවේ පදිංචිව සිට පරලෝසැපත් මලගල
මහතා හා එම මැතිණියටත් පිං පැමිණවීම පිණිස කරනු ලබන
ධර්ම දානයයි.

මෙම ධර්ම දානය කුසල බලයෙන් උතුම් චතුරායඝී සත්‍යය
අවබෝධ වේවායි පතන්නේ,

විජේවීර මහත්මිය සහ වමිපා මංජුල
ජයනන්ද, දුමයන්ති, ඉසුරි,
සුපුනි යන දරු මුහුබුරන් විසිනි.

**සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුනෙහි
මාසික වැඩ සටහන**

- ★ සෑම පුර පසළොස්වක පොහොය දිනකම උදෑසන 6.00 සිට සවස 6.00 දක්වා පැවැත්වෙන සීල සමාදාන වැඩසටහන.

විදිනට, පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් දේශිත සූත්‍ර දේශනා දෙකකින් සමන්විත ධර්ම ග්‍රන්ථයක්, ධර්ම දානය ලෙසින් බෙදා දෙනු ලැබේ.
- ★ දිනපතා රාත්‍රී 7.00 ට තෙරවන් ව්‍යදනාව සිදු කිරීම.
- ★ සෑම සෙනසුරාදා දිනකම උදෑසන 7.00 - 9.30 දක්වා පැවැත්වෙන භාවනා වැඩසටහන.
- ★ සෙනසුරාදා සවස 2.45 - 5.30 දක්වා පැවැත්වෙන ඉංග්‍රීසි දහම් පාසල.
- ★ සෑම මසකම අවසන් සෙනසුරාදා රාත්‍රී 7.00 ට පැවැත්වෙන අටවිසි බුද්ධි වන්දනාව සහ බෝධි පූජාව.
- ★ ඉරිදා උදෑසන 8.00 - 12.00 දක්වා පැවැත්වෙන සිංහල මාධ්‍ය දහම් පාසල.
- ★ සෑම මසකම අවසන් ඉරිදා සවස 3.00 - 6.00 දක්වා පැවැත්වෙන තරුණ දහම් හමුව.
- ★ සෑම මසකම අවසන් ඉරිදා සවස 4.00 - 6.00 දක්වා පැවැත්වෙන ආහාර බැංකුවෙහි ප්‍රජා සේවාව.
- ★ සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුනෙහි පාරම් දම් සංවිධානය මගින් සිදුකෙරෙන ශිෂ්‍යත්ව වැඩපිළිවෙල හා දීප ව්‍යාප්ත සමාජ සත්කාරය.

“ප්‍රඥා ප්‍රභා”
සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුන
පන්තිපිටිය පාර
බත්තරමුල්ල.

මුද්‍රණය
පියසිරි මුද්‍රණාලය සහ සමාගම
අංක 469, අතුරුගිරිය පාර, මාලබේ.
ෆොන්/ෆැක්ස් : 011-2561551

බලාපොරොත්තු වන්නේ අංගුත්තර නිකායේ ඡක්ක නිපාතයේ, ප්‍රථම පණ්ණාසකයේ, ආභුනෙය්‍ය වර්ගයට ඇතුළත් මහානාම සූත්‍රයයි.

ශාකා ජනපදයේ, කපිලවස්තු පුරයේ නිග්‍රෝධාරාමයේ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ වාසය කරනවා. මහානාම ශාකා රජදරුවන් බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙතට පැමිණ, උන් වහන්සේට වැද නමස්කාර කොට ප්‍රශ්නයක් ඇසුවා.

“යම් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් සෝවාන් බවට පත්වී ඒවගේම දැනගත් ශික්‍ෂාත ශාසන ඇති නම් කවර කාර්යයකින් බහුල කොට වාසය කරන්නේද?”

ධර්මය සොයාගෙන යන, ඒ මාර්ග, මාර්ගඵල අවබෝධය අරමුණු කරගත් පිරිසක් වශයෙන් ඒ පාලි වචනයේ තේරුම වන ආගතඵල කියන අදහසට අපත් ලං විය යුතුය.

ඊළඟට විඤ්ඤාත ශාසන, එනම් ඒ ශික්‍ෂාත සාසනය ඇතිවේ. සීල, සමාධි, ප්‍රඥා - පර්යාප්ති, ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රතිවේධ යන මේ අවස්ථාවන් මැනවින් දැනගෙන කටයුතු කරද්දී කුමන ආකාරයකට අප විසින් නිරන්තරයෙන් සිත පවත්වාගෙන කටයුතු කළ යුතුද කියන අදහසයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ එහිදී දේශනා කළ කරුණු පිළිබඳවයි මා පැහැදිලි කරන්නේ. කරුණු හයක් දේශනා කළා. එයින් පළමුවෙනි කරුණ, බුදුරජාණන් වහන්සේ මහානාම ශාකා රජදරුවන්ට සඳහන් කරනවා.

★ **බුද්ධානුස්සතිය**

මහානාමයෙනි, ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් සෝවාන් වූයේ විඤ්ඤාත ශාසන ඇතිව වාසය කරනවා නම් මේ අයුරින් බහුලව සිහිය පිහිටුවාගෙන වාසය කරන්න. කෙසේද?

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අරහං, සම්මා සම්බුද්ධ, විජ්ජාචරණ සම්පන්න, සුගත, ලෝකච්ච, අනුත්තර, පුරිසදම්ම සාරථී සත්ථා දේවමනුස්සානං, බුද්ධො භගවා නම් වන සේක

භාග්‍යවත්ය. මේ අයුරින් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බුදු ගුණ මෙනෙහි කරනවා. මෙසේ බුදු ගුණ මෙනෙහි කරනවිට ඔහුට හෝ ඇයට රාගයෙන්

මහානාම සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“යෝ සො භන්තේ අරියසාවකො,
ආගතඵලො විඤ්ඤාතසාසනො, සෝ
කතමේභ විහාරේභ බහුලං විහරන්ති.”

“යෝ සෝ මහානාම අරියසාවකො
ආගතඵලො, විඤ්ඤාතසාසනො, සෝ
ඉමේභා විහාරේභ බහුලං විහරන්ති.”

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, යම් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් පැමිණුනු ආර්යඵල හෙවත් සෝවාන් ආදී මාර්ග ඵලයන්ට පත්වූයේ අවබෝධ කරගත් සාසන මග ඇත්තේ නම්, හෙතෙම කවර විහරණයක් පුරුදු කරමින් වාසය කරන්නේද?”

“මහානාමයෙනි, යම් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් පැමිණුනු ආර්යඵල ඇතියේ අවබෝධ කරගත් සාසන මග ඇත්තේ නම්, හෙතෙම මෙවැනි විහරණයක් බහුල කොට වාසය කරන්නේය.”

කාරුණික වූ පින්වතුන්,

පින්වත් ඔබ හැම දෙනාටම තුනුරුවන් සතු අනන්ත අසිරිමත් වූ ගුණ බෙලෙන් ජීවිත ගමනේ හැම සැනසිල්ලක්ම, යහපතක්ම වේවා. සමාධිය දියුණු වී ඒ උතුම් වූ ධර්මාවබෝධය පිණිසම මර්ගය සැකසේවායි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා. අද විස්තර කරන්නට

හෝ ඇලීමෙන් යුක්ත සිතක් පහළ වන්නේ නැ. ද්වේශයෙන් යුක්ත සිතක් පහළ වන්නේ නැ. මෝහයෙන් යුක්ත සිතක් පහළ වන්නේ නැහැ. ඔහුගේ සිත තථාගතයන් වහන්සේගේ ගුණයන් කෙරෙහි මනාව සෘජුවම පවත්වනවා. ඒ බුදුගුණයන්ගෙන් සිත බැහැර වන්නේ නැ.

මහානාම, ඒ බුදුගුණ කෙරෙහි ඔහුගේ සිත මනාව, සෘජුව පවත්වන විට අර්ථය පිළිබඳව මනාව අදහස් ඇතිවෙනවා. ධර්මය පිළිබඳව මනාව අදහස් ඇතිවෙනවා. මේනිසා ඔහුට ප්‍රීති ප්‍රමෝදයක් හටගන්නවා. ඒ ප්‍රීතිය ආශ්‍රය කරගෙන ඔහු නිරාමිශ ප්‍රීතියක් ඇති කරගන්නවා. ඒ ප්‍රීතිය නිසා ඔහුගේ කය සංසිද්ධිමට පත් වෙනවා. කය සංසිද්ධි නිසා සුවයක් විඳිනවා. සුවය විඳින නිසා සිත එකඟ වෙනවා.

මහානාම, මේ ආර්ය ශ්‍රාවකයා රාග, දෝස, මෝහ වලින් යුක්ත පුද්ගලයන් අතර රාග, දෝස, මෝහයන්ගෙන් බැහැර වී වාසය කිරීමට තරම් දක්ෂ කෙනෙක් වෙනවා. කායික දුක්ඛ, මානසික දුක්ඛ ආදී බොහෝ දුක් වලින් පෙළෙන මිනිසුන් අතර (ප්‍රජාව අතර) නිදුක්ඛ වාසය කිරීමට ඔහුට පුළුවන්කම ලැබෙනවා. ඔහු විදර්ශනා නුවණින් ධර්ම ගුණයට පැමිණි බුදුගුණ කර්මස්ථානයේම වඩනවා. මෙයම ඔහුට ධර්මාවබෝධය පිණිස කර්මස්ථානයක් බවට පත්වෙනවා. මේ අදහස වඩාත්ම පැහැදිලි කරමින් ඒ මහානාම සූත්‍රය මා ඔබට දේශනා කරමින් පැහැදිලි කළා.

මේ අවබෝධය, දැනුමක් විදියට පමණක් පවත්වාගන්න එපා. අපි බොහෝ දෙනෙකුට මේ දැනුම තිබෙනවා. මෙහි සඳහන් නොකළත් 'ඉතිපි සො...' පාඨය කුඩා දරුවකුගේ සිට හැමෝම දන්නවා. වචන කතා කරන්න පුළුවනි නම් ඇතැම් විට අවුරුදු දෙක තුනේ දරුවෝම ඉතිපි සො පාඨය කියාවි. අපිත් තවම ඉන්නේ එතනද කියා දන් නුවණින් සිතා බලන්න. ඊට වඩා ටිකක් දුර ගමන් කොට ඇති, තේරුම පිළිබඳ දැනුම ඇති, ඊට එහා අවබෝධය පිණිස, සමාධිය දියුණුවීම පිණිස අප ගමන්කළ යුතුයි. නිවැරදි උච්චාරණය කළ යුතුයි. 'ඉතිපි සො හගවා' මෙසේ, 'ඒ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ.....' ඒ ආකාරයෙනුයි ඒ බුදුගුණ පාඨය ආරම්භ වන්නේ. 'අරහං' - රාග, දෝස, මෝහ ආදී කෙලෙසුන් මුළුමනින්ම බැහැර කළ සේක. සූත්‍ර දේශනාවේ මෙසේ විස්තර කොට නැත. එහි සඳහන් වන්නේ අරහං නම් වන සේක. සම්මා සම්බුද්ධ නම් වන සේක. විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක ලෙස පෙළ පමණි.

රහසින්වත් පවු නොකළ සේක. රාග, දෝස, මෝහ ආදී කෙලෙසුන් මුළුමනින්ම බැහැර කළ සේක. සියලු දේවි මිනිසුන්ගේ ආමිස පූජා, ප්‍රතිපත්ති පූජාවනට සුදුසු වන සේක. ආදී මේ අවබෝධය අපට අවශ්‍යයි.

අනතුරුව මේ බුදු ගුණ සිතීන් දැකිය යුතුයි. තමාගේ සිත බුදුගුණ කෙරෙහි සෘජුගත සිතක් බවට පත්කර ගත යුතුයි. වරදකට, පාපයකට, අකුසලයකට මේ සිත යොමු නොවී මනාව පිහිටුවා ගත යුතුයි. එවිට තමාගේ සිත ඇලීමෙන් බැහර වෙන්න ඕන.

සම්මුතිය හෙවත් ප්‍රඥප්තිය අනුව කටයුතු කරන්න පුළුවන්ද? මමය, මගේය කියන අදහසින් නොව මම නොවෙයි යන අවබෝධයෙන්ම බුදුගුණ මෙනෙහි කළ යුතුයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ රාග, දෝස, මෝහ මුළුමනින්ම බැහැර කළ සේක. මමද සම්මුතියේ පැවැත්වුවත් සීලය තුළ පිහිටලා පරමාර්ථ අවබෝධය පිණිස කටයුතු කරනවා. ප්‍රඥප්තිය තුළ රාගය භයානකයි. ගින්දර අවශ්‍ය වුවත් එය භයානකයි. ජීවිතය විනාශ වෙන්න පුළුවන්. අවශ්‍ය අවස්ථාවේදී අවශ්‍ය දෙයට පමණක් පාවිච්චි කළ යුතුයි.

රාගයත් බ්‍රහ්මචර්යාවට මුළුමනින්ම යොමු කළ යුතුයි. ලෝක පැවැත්මේදී සම්මුතියෙහි, ප්‍රඥප්තියෙහි ඇලීමෙන් කටයුතු කිරීමට සිදුවෙනවා. නමුත් රාගය භයානක බව දනගෙනයි ඒ පැවැත්මෙහි ඇලීමත් සමඟ කටයුතු කළ යුතු වන්නේ. පරමාර්ථ අවබෝධයක් පිහිටුවාගෙනයි ඇලීම පාවිච්චි කරන්නේ. මගෙ පුතා, මගෙ දුව, දරුවන්ගෙ අම්මා, දරුවන්ගේ තාත්තා, සොහොයුරා, සොහොයුරිය, මම, මගේ මේ සියල්ල කෙලෙස් වැඩෙන්න හේතු වෙනවා. එනිසා පරමාර්ථ ධර්මය අවබෝධය සමඟයි කටයුතු කළ යුත්තේ.

'අරහං' බුදුගුණයේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ රාග, දෝස, මෝහ ආදී කෙලෙසුන් මුළුමනින්ම බැහැර කළා යනුවෙන් සිතීම බුදුගුණ වින්තනය පමණයි. අප තුළත් බුදුගුණ දියුණු කර ගන්න ඕන. ඒනිසා මම ද ඒ ඇලීමේ ඇති ආදීනවය තේරුම් ගෙන පරමාර්ථයේ අවබෝධයෙන්ම කටයුතු කරනවා යන අදහස සිතීන් දරා ගත යුතුයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ, සංයුක්ත නිකායේ, අනමතග සංයුක්තයේ පැහැදිලි කළ සූත්‍ර දේශනාවල අවසන් කොටස්වල මෙසේ සඳහන් කරනවා.

“අලමේව සබ්බ සංඛාරේසු නිබ්බිදිතං අලං විරජ්ජිතං අලං විමුච්චිතං”

සියළු සංස්කාර ධර්මයන්හි සංවේගය ඇතිකරගත යුතුයි. නොඇලීමට සුදුසුයි. මිදීමට සුදුසුයි.

දැන් ඔබට සියලු සංස්කාර වස්තූන් කෙරෙහි සංවේගය, කලකිරීම ඇති කර ගැනීමට පුළුවනි. ඇලීමෙහි ඇති ප්‍රඥප්තියට මම, මගේ යන වචන අපි පාවිච්චි කරනවා. නමුත් එයත් ධර්ම සංවේගයෙන් යුක්තවයි දැකිය යුත්තේ.

මම දරුවෝ හදනවා. පෝෂණය කරනවා. දෙමව්පියෝ අපව බිහි කළා. අප වෙනුවෙන් දුක් වින්දා. ස්වාමියා - බිරිඳ ඔවුනොවුන්ගේ ජීවිත පැවැත්මට උදව් උපකාර කරනවා. දුක සැප බෙදාගෙන කටයුතු කරනවා. සොහොයුරු සොහොයුරියන් එක වහලක් යට ජීවත්වෙනවා. එක අම්මගෙ කුසින් මෙලොවට බිහිවෙලා හැදුණා, වැඩුණා. කල්‍යාණවත්ත මිත්‍රයෝ ඔවුනොවුන්ට උපකාරීවෙමින් කටයුතු කරනවා. නමුත් පරමාර්ථයට අනුව සියල්ල අනිත්‍යයි, දුකකි, අනාත්මයි.

කර්ම ශක්තිය බලවත් ලෙස මතු වන විට ඒ කර්මයට අනුව හැම කෙනෙක්ම වසඟ වෙනවා. දුර්වල කර්ම ශක්තිය නිසා ඒ ජීවිතවල බොහෝ ලෙඩ දුක් පීඩා ඇතිවෙන්න පුළුවන්. බලවත් අකුසල ශක්තියක් මතු වූ තැනකදී උපසාතක කර්මයක් ලෙස ජීවිතය මුළුමනින්ම විනාශයට පත්කරන්න පුළුවනි. මම, මගේ ලෙස සම්මුතියට අනුව කටයුතු කළත් මේ කිසිවක් අපට අයිති නැහැ. පයවි ආදී කර්මය ආදී හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටගත් මේ ඵලය ඒ හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගේ බිඳී යාමෙන් ඵලයන් නැතිව යනවා. මේ අයුරින්,

“ඉති ඉමස්මිං සති ඉදං හෝති - ඉමස්සුප්පාදා ඉදං උප්පජ්ජති
ඉමස්මිං අසති ඉදංහ හෝති - ඉමස්ස නිරෝධා ඉදං නිරුප්පධති”

මෙය තිබෙන විට මෙය තිබෙනවා. පයවි ආදී ප්‍රත්‍ය තිබෙන විට එහි ඵලය තිබෙනවා. පයවි ආදී ප්‍රත්‍ය බිඳී යනවිට කර්මය වෙනස් වන විට එය නැතිවෙලා යනවා. මේ ආදී වශයෙන් මේ බුදුගුණය තමාගේ සිත තුළ වැඩෙන්න ඕන. එවිටයි බුද්ධානුස්සතිය භාවනාවක් ලෙසින් සිත ඒකාග්‍රතාවයට පත් වී විදර්ශනා නුවණට ගමන් කරන්නේ. අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත යන ත්‍රිලක්ෂණය ඒ සඳහා සම්බන්ධ වන පාලමක් වගෙයි. මේ අරහං බුදුගුණය සිට මනාව වැඩෙන විට අපේ සිත ත්‍රිලක්ෂණයට යොමුවෙනවා. මේලෙසින්

මේ බුදුගුණ නවයම වඩන්න ඕන. ඒ සඳහා කොතරම් කාලයක් ගතවෙනවද. අපට පුළුවන් මිනිත්තුවෙන් මේ ඉතිපී සො පාඨය - බුදුගුණ නවය සාප්ඤ්ඤාතා කර මම දැන් බුද්ධානුස්සතිය වැඩුවා කියා අවසන් කරන්න. එය දැනුම නිමාවක් පමණයි. වචන පෙළක් පමණයි. භාවනාව දියුණු නොවෙන්න පුළුවන්.

අපි බොහෝ වේලාවක් භාවනා කරනවා. ඒක ඉතා උතුම්ය. නමුත් කොපමණ කාලයක් ගත කළාද යන්නට වඩා සිත ඒකාග්‍රතාවයට පත්කර අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණයට යොමු කිරීමයි වැදගත්. ඒ වගේම කොයිතරම් කාලයක් සිල් ගත්තාද යන්න නොව එය ආරක්ෂා කිරීමයි වැදගත්.

‘ඒකාහං පිටිතං සෙය්‍යා - සීලවත්තස්ස කධායිනෝ’

ධම්ම පදයේ සඳහන් අයුරින් සිල්වත් නම් එක දවසක් වුවත් එය වැදගත් වෙනවා. භාවනාව දියුණු නම් සමාධිය දියුණු නම් එක දවසක් වුවත් ඒ ජීවිතය වැදගත් වෙනවා. ශීලය, සමාධිය, ප්‍රඥා අවබෝධයෙන් තොරව අවුරුදු සියයක් ජීවත් වුවත් ඒ ජීවිතය උතුම් වන්නේ නැහැ. අන්න ඒ අදහසින් අපි ඉදිරියට යන්න ඕන. ඒ අනුව සැමදෙනාම තමන්ගේ සිතින් බුදුගුණ දකින්න ඕන. මෙතැන් පටන් උතුම් වූ බුදුගුණ මෙනෙහි කිරීමක් මෙහිදී සප්ඤ්ඤාතා කරනවා.

★ බුද්ධානුස්සතිය

ඒ භාග්‍යවත් වූ අරහත් වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා!

01. අපගේ ධර්මස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ රාග, දෝස, මෝහ ආදී සියළු කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුන සේක. කෙලෙස සතුරන් ජයගත් සේක. රහසින්වත් පව් නොකළ සේක. සියළු දෙවි මිනිසුන්ගේ ආමිෂ ප්‍රතිපත්ති පූජාවන්ට සුදුසු වූ සේක. මේ ආශ්චර්ය ගුණ ලක්ෂණයන්ගෙන් සමන්තාගත වූ බැවින් අරහං නම් වන සේක. ඒ අරහං නම් වූ බුදු ගුණ බලය සත්‍යයි. ඒ අරහං නම් වූ බුදුගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.
02. අපගේ ධර්මස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ගුරුපදේශයන් නැතිවම ස්කන්ධාදී ධර්ම විෂයෙහි වතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ කළ බැවින්ද, කිසිවක් ඉතිරි නොවන ලෙස පරම සත්‍ය දැනගැනීම වශයෙන් සර්වඥතා

ඥානයට පැමිණ වදාළ හෙයින්ද සම්මා සම්බුද්ධ නම් වන සේක. ඒ සම්මා සම්බුද්ධ නම් වූ බුදුගුණ බලය සත්‍යයි. ඒ සම්මා සම්මා සම්බුද්ධ නම් වූ බුදු ගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.

03. අපගේ ධර්මස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ, විදර්ශනා ඥානය, මනෝමය සෘද්ධි ඥානය සෘද්ධිවිධ ඥානය, දිව්‍ය ශ්‍රෝත ඥානය, පරචිත්තවිජානනා ඥානය, පුබ්බේ නිවාසානුස්සති ඥානය, දිබ්බවක්ඛු ඥානය, ආසවක්ඛයා ඥානය නම් වූ අෂ්ට විද්‍යාවන්ගෙන් පිරිපුන් වූ බැවින්ද,

ප්‍රාතිමෝක්ෂ සංවර සීලය, ඉන්ද්‍රිය සංවර සීලය, හෝජනයෙහි මාත්‍රඥාතාවය, ජාගරියානුයෝගය, ශ්‍රද්ධාව, හිරිය, ඔකජපය, බහුශ්‍රැතභාවය, චීර්ය, සතිය, ප්‍රඥාව, ප්‍රථම ධ්‍යානය, ද්විතීය ධ්‍යානය, තෘතීය ධ්‍යානය, චතුර්ථ ධ්‍යානය නම් පසළොස්වර්ණ ධර්මයන්ගෙන් පිරිපුන් වූ බැවින් ද විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක. ඒ විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වූ බුදුගුණ බලය සත්‍යයි. ඒ විජ්ජාවරණ නම් වූ බුදුගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.

04. අපගේ ධර්මස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ නික්ලේසී මග වැඩමකළ හෙයින්ද එමඟින් පරම සුන්දර වූ නිර්වාණ ධාතුවට පැමිණ වදාළ හෙයින්ද සුගත නම් වන සේක. ඒ සුගත නම් වූ බුදුගුණ බලය සත්‍යයි. ඒ සුගත නම් බුදුගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.

05. අපගේ ධර්මස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ කාම, රූප, අරූප නම් වූ ද, සත්ව, සංස්කාර, අවකාශ නම් වූ ද ත්‍රිවිධ ලෝකයන් මනා කොට දැන වදාළ හෙයින් ලෝකවිදු නම් වන සේක. ඒ ලෝකවිදු නම් වූ බුදුගුණ බලය සත්‍යයි. ඒ ලෝකවිදු නම් බුදුගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.

06. අපගේ ධර්මස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දමනය කළ යුතු වූ විෂම වූ පුද්ගලයන් මහා කරුණාවෙන් ද, මහා ප්‍රඥාවෙන් ද දමනය කළ බැවින් අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී නම් වන සේක. ඒ අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී නම් බුදුගුණ බලය සත්‍යයි. ඒ අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී නම් වූ බුදුගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.

07. අපගේ ධර්මස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ සාන්දෘෂ්ඨික නම් වූ මෙලොව සැප පිණිසද, සම්පරායික නම් වූ පරලොව සැප පිණිසද, නිර්වාණ, සංඛ්‍යාන පරමාර්ථ ධර්ම අවබෝධය පිණිසද, මනුෂ්‍ය, දේව,

බ්‍රහ්මයන්ට අනුශාසනා කරන හෙයින් සත්ථා දේව මනුස්සානං නම් වන සේක. ඒ සත්ථා දේව මනුස්සානං නම් බුදුගුණ බලය සත්‍යයි. ඒ සත්ථා දේව මනුස්සානං නම් බුදුගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.

08. අපගේ ධර්මස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය මනාකොට අවබෝධ කොටගෙන සර්වඥතා ඥානයෙන් යුක්තව, සියළු සත්ත්වයන් කෙරේ මහා කරුණාවෙන් දේශනා කළ සේක. එසේම ඒ උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය සත්ත්වයන්ට අවබෝධ කරවන බැවින් බුද්ධ නම් වන සේක. ඒ බුද්ධ නම් වූ බුදුගුණ බලය සත්‍යයි. ඒ බුද්ධ නම් වූ බුදුගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.

09. අපගේ ධර්මස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉස්සරිය, ධම්ම, යස, සිරි, කාම, ප්‍රයත්න (උත්සාහය) නම් වූ හග ගුණයන්ගෙන් පිරිපුන් වූ බැවින් හගවා නම් වන සේක. ඒ හගවා නම් වූ බුදුගුණ බලය සත්‍යයි. ඒ හගවා නම් බුදුගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.

මේ සත්‍ය වූ නවඅරහඳී බුදුගුණ බලයෙන් මම නිදුක් වෙමිවා, නිරෝගී වෙමිවා, සුවපත් වෙමිවා, දුකින් මිදෙමිවා මේ අනන්ත බුදුගුණ කෙරේ මා සිත ද පිහිටා සියළු කෙලෙසුන් කෙරෙන් නිදහස්වන විශුද්ධිය නම් වූ ඒ උතුම් නිවනම වේවා. ඒ අති ගාම්භීර වූ අරමුණ පිණිසම මම පිළිවෙත් මග අනුගමනය කරමි.

★ ධම්මානුස්සතිය

ඊළඟට දහම් ගුණ දකින්නේ කෙසේද?

මහානාමයෙනි, ආර්ය ශ්‍රාවකයා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද ධර්මය මේ ලෙසින් මෙනෙහි කරනවා.

‘සවාඛ්‍යාතයි, සන්දිට්ඨිකයි, අකාලිකයි, ඒභිපස්සිකයි, ඕපහයිකයි, පච්චත්තං වේදිතබ්බො විඤ්ඤති’ වශයෙන් සිහිපත් කරනවා.

ස්වාඛ්‍යාත - එනම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මනාකොට ධර්මය දේශනා කළ සේක.

‘ආදි කලාණං මජ්ඣම කලාණං පරියොසානෙ කලාණං සාත්තං සබ්බංපනං කේවල පරිපුණ්ණං, පරිඤ්ඤාං බ්‍රහ්මචරියං පකාසේති.’

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ ධර්මයේ ආදි කලාණං - මූල බොහොම පිරිසිදුයි, යහපත්, මැද බොහොම යහපත්, අග බොහොම යහපත්. එනම් රාග, දෝස, මෝහ ආදී කෙලෙසුන්ගෙන් විනිර්මුක්තයි.

‘සාත්තං සබ්බංපනං’ අර්ථ සහිත ධර්ම රසය නමැති ව්‍යංජනයන්ගෙන් පිරුණු දහමකි. ‘කේවල පරිපුණ්ණං’ සියලු ආකාරයෙන් පරිපුර්ණවූ, ‘පරිඤ්ඤා’ - පිරිසිදු වූ ‘බ්‍රහ්මචරියං’ - බ්‍රහ්මචරියා මාර්ගයට යොමු කරන්නාවූ ධර්මයකි.

‘සන්දිට්ඨිකයී’ - මේ ධර්මය අනුගමනය කිරීමෙන් සාන්දෘෂ්ඨිකව, මේ ජීවිතයේදීම ඵල ලබන්න පුළුවන්. එනම් අනුන් කියනු නිසා නොව තමා විසින්ම ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් අවබෝධ කරගත යුතු දහමකි.

‘අකාලිකයී’ - තමා නියම ආකාරයෙන් ධර්ම මාර්ගය අනුගමනය කරනවා නම් කල් නොයවා විපාක ලැබේ. අප ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කළත් නියම ඵලයක් ලැබෙන්නේ නැත්නම් අපේ අඩුවක් නිසයි එසේ වන්නේ. නිස්සාරණිය සුත්‍රයේදී, තමන් ඵලයක් ලැබුවේ නැත්නම් එය භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වරදක් නොව තමා ධර්ම මාර්ගයේ නියම ආකාරයෙන් ගමන් නොකළ නිසා බව සඳහන් කළා. අකාලික වෙන්න - කල් නොයවා විපාක දෙන්න නම් ධර්ම මාර්ගයේ නියම ආකාරයෙන් ගමන් කළ යුතු වෙනවා.

‘ඵහිපසිසිකයී’ - ඇවිත් පරික්ෂා කර විමසා බලන්න. නුවණින් පරික්ෂා කොට බලන්න.

‘ඕපනයික’ - සියලු කටයුතු වලට පළමුව තමාගේ සිතෙහි මේ ධර්මය පිහිටුවා ගන්න. ධර්මයම මුල්තැනෙහි තබා ගන්න.

අග්‍රැතවත් පෘථග්ජන අය, ඇතිවී නැතිවී යන හැම දෙයකටම මගේ මගේ යයි මුල්තැන දුන්නත් ඒවා විනාශ වී යනවිට අවශ්‍ය වෙන්නේ ධර්මය පමණයි. මගේ යයි සිතූ මගේ යයි ළංකර ගත් සියලු අයම, සියලු දෙයම ඇත්වෙනවා, නැතිවෙනවා. ධර්මයට මුල්තැන දීමෙනුයි ඒ සම්මුතියේ ප්‍රඥප්තියේ දේවල් සමඟ කටයුතු කළ යුතු වන්නේ. එවිට ඇතිවන්නා වූ සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාසයන්ගෙන් බැහැර වෙන්න පහසුයි. එම වචන පෙළ සඳහන් කරන ස්ථානයේම,

‘ලහති ධම්මුප සංහිතං පාමුජ්ජං’

යනුවෙන් සඳහන් වෙනවා. එනම් ධර්මය ආශ්‍රය කරගෙන ප්‍රමෝදය ලබන්න. ධර්මය ආශ්‍රය කරගෙන ඒ ප්‍රඥප්තියේ කටයුතු කරන්න, පැවැත්ම සකස් කරගන්න. එසේ තමන් ධර්ම මාර්ගයේ රැඳී සිටින විට සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාසයන්ගෙන් ආරක්ෂාවක් ලබාගෙනයි තියෙන්නේ.

බොහෝ අය වර්තමානයේ ‘රක්ෂණය’ වෙනවා. හොඳම රක්ෂණය ‘ධර්ම රක්ෂණය’යි. ධර්මයෙන් සංරක්ෂණය වූවොත් මෙලොව පමණක් නොවෙයි සතර අපායෙනුත් ආරක්ෂා වෙන්න පුළුවන්. ධර්ම රක්ෂණය තිබෙන්නේ අනුන් අතේ නොවෙයි තමා අතේමයි. තමාගේ සිතේමයි. අනුන්ගේ අතේ තිබෙන දෙයට වඩා තමන්ගේ හිතේ තිබෙන දේ තමන්ට විශ්වාසයි. එනිසා ධර්මයට ළං වෙන්න මුල් තැනක් දෙන්න.

ධර්මයට මුල් තැන දෙන විට හිතේ තිබෙන සියලු ගැටළු ඉක්මනින්ම ප්‍රභාණය වීමට නම් ධර්මයේ කෙළවරටම යායුතුයි. දරාගත හැකි ලෙස පාලනයක් තිබිය යුතුය. ඉපදුණු අපට සියලු ලෙඩ දුක් බැහැර වෙන්න බැහැ. නමුත් නිරෝගී යනු ජීවිතයට වරදක් නොවී එය පවත්වා ගත හැකි මට්ටමකට සිටීමයි. බඩගින්න, දැන දෙපා රිදීම, උණ හෙම්බිරිස්සාව, ඇනුම් බැනුම්, නින්දා අපහාස පවා ඇලීම, ගැටීම් වලින් තොරව දරාගත හැකි, එනම් උපේක්ෂාවෙන් පිළිගත හැකි ස්වභාවයට පත්වෙනවා. ධර්මය ආශ්‍රය කරන විට, පෘථග්ජන ජීවිතයක පවා බලාපොරොත්තු කඩවීම්, දරුවෝ, අධ්‍යාපනය ආදී ගෘහස්ථ ජීවිතයක ඇතිවන කරදර ලැබෙන විට ඒවා විඳ දරා ගැනීමේ හැකියාව ලැබෙනවා. ධර්මය ආශ්‍රය නොකරන අයට ඒවා දරා ගැනීමට නොහැකියි. කැගසා, හඬා, වැළපී ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කළ ටිකක් තර කරනවා. ලෙඩක් නම් බෙහෙත් ගන්න ඕන වගේම ගැටීම නවත්වා තව තවත් ධර්ම මාර්ගයට ළං විය යුතුයි.

‘ප්‍රමාද විහාරි’ සුත්‍රයේ සඳහන් වෙනවා ධර්මය දන්නේ නැති පුද්ගලයාට කරදර පැමිණි විට සම්මෝහයට පත්වී ධර්මයෙන් අයින් වෙන බව. ධර්මයට ළං වී කටයුතු කරනවිට, ධර්මයට මුල් තැනක් දී කටයුතු කරනවිට ‘ඕපනයික’ ගුණය නිසාම අපි අනුන්ට කරදරයක් නොවී පාලනයක් වෙනවා. එකට වාඩිවී සිටින විට ධර්මානුකූල දෙයක් කථා කළ යුතුයි. ‘කාලෙන ධම්ම සාකච්ඡා’ සුදුසු අවස්ථාවෙයි ධර්මය වූවත් සාකච්ඡා කළ යුත්තේ. කිහිපදෙනෙක් භාවනා කරන විට ඒ ස්ථානයේ ධර්ම සාකච්ඡා නොකළ

යුතුයි. ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් ධර්ම දේශනා කරන විට ධර්ම සාකච්ඡා නොකළ යුතුයි. අපගේ කථාව අන් අයට බාධාවක් නොවිය යුතුයි. දැන දෙපා දිගු කිරීම පවා ධර්මය දන්නා අය අතින් අනුන්ට කරදරයක් සිදු නොවන ආකාරයටයි කරන්නේ. සමහරු වාඩිවී සිටින තැනටත් ගැටෙනවා, පැදුරට පුටුවට ගැටෙනවා. ඒ තැනැත්තා ධර්මය දැකලා නැහැ. ඒනිසා හදවතින් ම ධර්මය දැකීමයි 'මිපනයක' යනුවෙන් සඳහන් කළේ. එවිට සෑම දෙයක්ම නිරවුල් වෙනවා.

මහානාමයෙනි, ආර්ය ශ්‍රාවක තෙමේ මෙසේ යම්කලෙක ධර්මය සිහි කෙරේ නම් ඔහුට රාගයෙන්, ද්වේෂයෙන්, මෝහයෙන් යුතු සිතක් ඇතිවෙන්නේ නැහැ. ධර්මයෙහිම සිත සෘජුව පවතිනවා. මහානාමයෙනි, ඒ සෘජු සිත නිසාම ආර්ය ශ්‍රාවකයා මනාව අර්ථාවබෝධය ලබනවා. ධර්මය පිළිබඳව අවබෝධය ලබනවා. ඒ අවබෝධය නිසා ඔහු මහත් වූ ප්‍රමෝදයක් ලබනවා. ප්‍රමෝදය නිසා ප්‍රීතියක් හටගන්නවා. ප්‍රීතිය නිසා ඔහුගේ සිත කය දෙකම සන්සිඳෙනවා. සංසිඳුන කය නිසා ඔහුට මහත් වූ සුවයක් දනෙනවා. චිත්ත වෛතසිකයන්හි මහත් වූ සැනසිල්ලක් ලබනවා. චිත්ත වෛතසික නම් සිත හා සිතුවිලියි.

සිත මුල් කරගෙන "මම ඒකට කැමතියි" ඒ කැමැත්ත කරුණාව, දයාව, ශ්‍රද්ධාව ආදී ලෙස සිතුවිලි පහළ කරගන්නවා. එවිට ඒ සිතුවිලිවල පස්සද්ධියක් හෙවත් නිවීමක් ඇතිවෙන්න පටන් ගන්නවා. එසේ නැතිවූ විට "මගේ සිතට මොනවා වෙලාද දන්නේ නැහැ. හිත රිදෙන දේවල්මයි වෙන්නේ" ආදී ලෙස වෛතසිකවල නිවීමක් පේන්නේ නැහැ. දැන් සිතයි සිතුවිලියි ගැලපෙන්නේ නැහැ. එයා දන්නවා එය වැරදියි කියලා. නමුත් නිවීම නැහැ. සිතුවිලි නිවෙන්නේ නැතිවිට හිතත් නිවිල නැහැ. මේ බුදුගුණ වගේම සදහම් ගුණ මෙතෙහි කරන විට චිත්ත වෛතසිකවල නිවීමක් ඇතිවෙනවා. චිත්ත සමාධියක් ඇතිවෙනවා. මේ ආර්ය ශ්‍රාවකයා රාග, දෝෂ, මෝහයෙන් යුතු මිනිසුන් අතර නිවුණු හිතක් වාසය කරනවා. දුක් සහිත මිනිසුන් අතර නිදුක්ව වාසය කරනවා. විදර්ශනා සංඛ්‍යාත ධර්ම පැමිණෙනවා. ධම්මානුස්සතිය වැඩිමට පුළුවන් වෙනවා.

★ සංඝානුස්සතිය

තවද මහානාමයෙනි, ආර්ය ශ්‍රාවකයා හෙවත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝයා සුපටිපන්නයි. උජුපටිපන්නයි. ඤායපටිපන්නයි. සාමීච්චි පන්නයි. ඒ වගේම අවිධිපුරිස පුගලා ඒ සතර පුරුෂ යුග්ම කෙනෙක්.

අෂ්ඨාර්ය පුද්ගල කෙනෙක් වෙත් නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඒ ශ්‍රාවක සංඝයා ආනුනෙය්‍යයි. පානුනෙය්‍යයි, දක්ඛිනෙය්‍යයි, අංජලිකරණීයයි, ලෝකයාට අනුත්තර වූ පුණ්‍ය ඤේෂ්‍යයක් යයි සිහිපත් කරනවා.

'සුපටිපන්නො' - අධි සීල, අධි චිත්ත, අධි පඤ්ඤා යන ගුණයන්ගෙන් සමන්තාගතයි. ඒ ගුණ ඔස්සේ නිවනට පමුණුවන සුන්දර ප්‍රතිපත්තියක් පුරන සේක.

මේ ආදී ලෙසින් සියලු ආකාරයෙන්ම ශීලය ආරක්ෂා කරනවා. එයයි ආර්ය කාන්ත ශීලය යයි කියන්නේ. ආර්ය කාන්ත ශීලයේදී ජීවිතය දෙවෙනියි. පළමුවැනියා වන්නේ ශීලයයි. සංඝයා වහන්සේලා අධි ශීල, අධි චිත්ත, අධි පඤ්ඤා ගුණයන්ගෙන් යුක්තයි. සුපටිපන්නො යයි කීවේ එනිසයි.

'උජුපටිපන්නො' - අධි සීල, අධි චිත්ත, අධි පඤ්ඤා ගුණයන්හි සෘජු බවයි. එය වෙනස් වන්නේ හෝ කරන්නේ නැහැ. ඔබ ඉන්නේ ගෘහස්ථ ජීවිතයේ නිසා දරුවන්ට ඇති මහත් කරුණාව නිසාම යම් කෙනෙක් සීලය බිඳගන්න පුළුවන්. තරුණ දෙමව්පියෝ සමහර විටෙක දරුවෝ පාසලට දමන්න කියා වැරදි ලිපි ලේඛන හදන්න පුළුවන්. ඒ දරුවෝ නිසා සීලය බිඳගන්න අවස්ථාවක්. ස්වාමියා නිසා, භාර්යාව නිසා නොයෙක් ආකාරයේ වැරදි වෙන්න පුළුවන්. ශීලය සෘජු නැහැ. තම ශීලය වෙනස් වෙනවා. ධනංජානී සූත්‍රයේ ධනංජානී බ්‍රාහ්මණය ගැන මතකයි නේද? දෙමව්පියෝ, දරුවෝ, ගුරුවරු කවුරුවත් නිසාවත් වැරද්දක් කරන්න එපා. ආර්ය සංඝයාගේ මේ උජුපටිපන්න ගුණය තිබෙනවා.

ඤායපටිපන්නො හගවතො සාවක සංඝො - උන් වහන්සේලා පර්යාප්ති, ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රතිවේද යන ඤාණ දර්ශනය ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා, විමුක්ති, විමුක්ති ඥාන දර්ශනය යන මේ ඤාණ මාර්ගය, ඤාණ දර්ශනය නියම ආකාරයෙන්ම අධි සීල, අධි චිත්ත, අධි පඤ්ඤා ගුණයන් මත පවත්වාගෙන වැඩ සිටියා. උන්වහන්සේලා නියම ආකාරයෙන්ම ඤාණ දර්ශනයෙන් යුක්තයි. කිසිදු තැනකින් එහි අඩුවක් ඇත්තේ නැහැ. අපේ ආශ්‍රැතවත් පාඨමඡන ජීවිතවල නම් අඩුවක් තිබෙන්න පුළුවන්.

'සාමීච්චිපන්නො' හගවතො සාවක සංඝො - සාමීච්චියට එනම් ආශ්‍රයට උන්වහන්සේලා සුදුසුයි. උන්වහන්සේලාගේ පැවැත්ම, කතාබහ, කටයුතු, බිමට යොමාගත් නෙතින් යුතු ගමන, කිසිවිටෙක වරදෙහි

නොයෙදෙන, නොපෙළඹෙන අස්ථානයේ නොයෙදෙන ඒ ආර්ය ශ්‍රාවක සංඝයා හැඳවීමට සාමීච්චිපත්තියි. ආශ්‍රයට බොහොම සුදුසුයි.

මෙවැනි සඟ ගුණ නිසා,

‘ආනුණොය්‍ය’ - ඉතාම දුර බැහැරක සිට නමුත් ගෙනැවිත් දානය පූජා කිරීමට සුදුසුයි.

‘පානුණොය්‍ය’ - ආගන්තුකයින්, ඤාතීන් වෙනුවෙන් සකස් කරන ලද දේ වුවත් උන්වහන්සේලාට ගෞරවයෙන් පිළිගන්වන්න සුදුසුයි.

‘දුකඛිණොයො’ - ආහාර ආදී සියලු සිවුපසයෙන් උන්වහන්සේලා පූජා කරන්න සුදුසුයි.

‘අඤ්ඤාලකරණියො’ - ඇඟිලි බැඳ නමස්කාර කිරීමට සුදුසුයි.

‘අනුත්තරං පුඤ්ඤබෝතං’ - අටියපුරිස පුගලා ඒස හගවතො සාවක සංඝො යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ යුගල වශයෙන් හතරයි. පුද්ගලයන් වශයෙන් අටයි යනුවෙනි. යුගල නම් සෝවාන් මාර්ග - ඵල, සකදාගාමී මාර්ග - ඵල, අනාගාමී මාර්ග - ඵල, රහත් මාර්ග - ඵල වශයෙන්. වෙන වෙනම නම් අටයි.

මේ ගුණය දැක්වූයේ උන්වහන්සේලා ‘අනුත්තරං පුඤ්ඤ බෝතං ලෝකස්ස’ (ලෝකයාට අනුත්තර වූ ඉතාම උතුම් වූ පුණ්‍ය ක්‍ෂේත්‍රයක් නිසයි) ඔබේ ශ්‍රද්ධාව නමැති බීජය (සද්ධා බීජං තපො වුට්ඨී) වපුරන්නට පුළුවන් උතුම්ම කුඹුර ඒ ආර්ය ශ්‍රාවක සංඝයා වහන්සේලායි. මේ අයුරින් උන්වහන්සේලාගේ ගුණ සිහිපත් කරන විට,

‘උජුගචචෙනො ඛො පහ මහානාම අරියසාවකො ලහති අට්ඨවේදං, ලහති ධම්ම වේදං, ලහති ධම්මපසංහිතං පාමුස්සං පමුදිතස්ස පිතිජායති පිතිමහස්ස කායො පස්සම්හති පස්සද්ධි කායො සුඛං වේදේති සුඛිතො චිත්තං සමාධියති’

මේ අයුරින් දැනෙන්න පටන් ගන්නවා. එවිට කිසිම අයුරකින් රාග චිත්තයක්, ද්වේශ චිත්තයක්, මෝහ චිත්තයක් හටගන්නේ නැහැ. රාග, දෝශ, මෝහයන්ගෙන් යුක්ත අය අතර ආර්ය ශ්‍රාවකයා එයට හසුවන්නේ නැතිව

සිටිනවා. දුකින් පෙළෙන අය අතර නිදුක්ව වාසය කරනවා. බුදුගුණ, දහම් ගුණ, සඟ ගුණ ලෙස සමථයෙන් පටන් ගෙන අනතුරුව විදර්ශනා සංඛ්‍යාත නුවණින් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත යන ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය මත පිහිටා ධර්ම ශ්‍රවණයට එනවා. එය කර්මස්ථානයක් බවට පත්වෙනවා. මේ අනුව මේ ධර්මය තුළින් කොපමණ උතුම් වූ සැනසීමක් ලැබීමට පුළුවන්ද යන බව ඉතාම පැහැදිලිව හොඳින්ම දකින්න අවශ්‍යයි තුණුරුවන් ගුණ හොඳට දකින්න. රේරුකානේ වැදවීමල ස්වාමීන් වහන්සේගේ ‘සුවිසි මහ ගුණ විවරණය’ පොත පරිහරණය කරන්න.

★ සීලානුස්සති

තවද මහානාමයෙනි, ආර්ය ශ්‍රාවකයා අබණ්ඩ අච්ඡිද්ධි, අසබල, අකම්මාස, භුජිස්ස, විඤ්ඤපසත්ත, අපරාමට්ඨි සමාධි සංවත්තතික ආදී වශයෙන් සීලය ආරක්ෂා කරනවිට ඒ පුද්ගලයාට නැවතත්,

“ලහති අත්ථවේදං, ලහති ධම්මවේදං, ලහති ධම්මපසංහිතං, පාමුස්සං, පමුදිතස්ස පිතිජායති පිතිමහස්ස කායො පස්සම්හති පස්සද්ධි කායො සුඛං වේදේති සුඛිතො චිත්තං සමාධියති.”

(මෙය පාඩම් කර ගන්නවා නම් වඩාත් හොඳයි.) ඔබ ජීවත්වන්නේ පොදුවේ ගත් කල ගැටෙන පරිසරයක. කොපමණ හිත හදාගෙන සිටියත් හිත සෙලවෙන තැනක්වත් ඇතිවෙනවා. ඔබ මහන්සි ගන්න ඕන ධර්මයට අනුව හිත හදාගන්න. ඒ දේවල් සමඟ එය ටිකක් අපහසුයි. වෙහෙසෙන්න වෙනවා. ඉහත පාඨය පාඩම් තිබෙන විට එය එක්වරම හිතට නැගෙනවා.

මහානාම සූත්‍ර දේශනාවේ (අංගුත්තර නිකායේ) මේ කරුණු අඩංගු වෙනවා.

මේ අයුරින් සීලය ආරක්ෂා කරනවිට රාග, දෝශ, මෝහයන්ට හසු නොවී විදර්ශනා සංඛ්‍යාත නුවණින් යුතුව ඔහු ධර්ම ශ්‍රවණයට එනවා. මෙය ඔහුට සීලානුස්සති භාවනාවක් බවට පත්වෙනවා. සීලය තිබෙනවා නම්, තමන් නිවැරදියි කියා දන්නවා නම් කවුරු මොනවා කිවුවත් තමාගේ හිතට ලොකු සුවයක් තිබෙනවා.

කරුණීය මෙන්ම සූත්‍රයේ සඳහන් වෙනවා ‘කිඤ්චි යෙන විඤ්ඤු පරෙ උපවදෙය්‍යං’ යනුවෙන් විඤ්ඤු යනු ත්‍රිලක්ෂණ පිළිබඳව, පරමාර්ථ ධර්මය

පිළිබඳව අවබෝධය තිබෙන නුවණැත්තා. එවැනි පුද්ගලයෙක් කියනවා නම් මෙය නොකර ඉන්න කියා ඒ පිළිබඳව සැලකිලිමත් වෙන්න. හේතුව අනෙක් අය රාගය, ද්වේශය, මෝහය තිබෙන අය. ඒ අය බලන්න රාගයෙන් ද්වේශයෙන් මෝහයෙන් යුක්තවයි. නුවණැත්තන් විසින් වරදක් පෙන්වා දෙනවා නම් එය නොකිරීමට සැලකිලිමත් වෙන්න. සීලයෙන් පිරිපුන් වූ විට තමන්ට ලොකු නිවැරදිතාවයක් දැනෙන්න පටන් ගන්නවා. එය ඒනිසා භාවනාවක් බවට පත්වෙනවා. සීලය රැකීම පිළිබඳව මෙම උතුම් ධර්ම කොට්ඨාශයක් නුවණින් විමසා බලන්න.

හිඤ්ඤ සීලවා හෝහි, පානිමොක්ඛ සංවරො විහරති ආචාරගෝචර සම්පන්නෝ අණුමත්තේසු වජ්ජේසු හයදසංඝාති සමාදාය සිත්ඛිති සිත්ඛාපදේසු

“මහණ, සිල්වත් වන්න. ප්‍රාතිමෝක්ඛ සංවරයෙන් යුතුව වාසය කරන්න. ආචාර ගෝචර සම්පන්නව, එනම් යහපත් වූ සිරිත් විරිත්වලින් යුතුව, කුඩා අණ කුඩා වරදෙහි පවා බිය දක්නා සුළුව, සිතෙහි එකඟ බවින් යුතුව, ශික්ෂා පදවල පිහිටන්න. ශික්ෂණය වන්න. (ගණක මොග්ගල්ලාන සූත්‍රය)

- අඛණ්ඩ - මූලින් හෝ අගින් සීලය නොකැඩුනු
- අවිජ්ජි - මැද හෝ ශික්ෂාපද නොකැඩුනු
- අසබල - පිළිවෙලින් ශික්ෂාපද නොකැඩුනු
- අකම්මාස - අතරින් පතර හෝ තැනින් තැන ශික්ෂා පද නොකැඩුනු
- භුජිස්ස - තෘෂ්ණා භාවයෙන් මිදී ස්වෙච්චි භාවය ඇතිකරන
- විඤ්ඤප්පසාර්ත - බුද්ධාදී උතුමන් විසින් ප්‍රශංසා කරන ලද බව
- අපරාමට්ඨි - මම මේ සීලයෙන් දෙවියෙක් වන්නෙමියි නොකියන බැවින්ද නුඹගේ ශීලය මේ ආදී දොස් ඇතැයි කිසිවෙක් විසින් නොකියන බැවින්ද
- සමාධි සංවර්තනික - උපචාර සමාධි, අර්පණා සමාධි හෝ මාර්ග සමාධි ඵල සමාධි පිණිස පවත්නා බැවිනි.

★ වාගානුස්සතිය

තවද මහානාමයෙනි, ආර්ය ශ්‍රාවකයා, යම්බඳු වූ මම මාත්සයා මිලෙන් පරියුක්ත ප්‍රජාවගේ විගත මල මාත්සර්යයෙන් යුක්තව සිටී.

එනම් මමකය මුල් කරගත්, ලෝභයෙන් යුක්ත ප්‍රජාව අතර මම මාත්සර්යය දුර කර වාසය කරනවා යන්නයි.

“පුතව පරං මහානාම අරිය සාවකො අත්තනො වාගං අනුස්සරති. ලාභා වත මෙ සුලදධානං වත මෙ යෝහං මචේජරං මල පරියුට්ඨිතාය (මුත්තවාගො) පජාය විගතමල මචේජරෙන චේතසා අගාරං අජ්ඣාචසාමි. මුත්තවාගො පායතපාණී වොස්සගුරතො යාවයොගො උත සංචිභාගරතොති.”

මසුරු මලයෙන් දැඩි ලෝභයෙන් යුත් මිනිසුන් අතර ‘අගාරං අජ්ඣාචසාමි’ මම ගිහිගෙයි වාසය කරමි. රාග, දෝස, මෝහ වගේම මසුරු මල තිබෙන අය අතර මම ‘මුත්තවාගො’ අල්ලා ගැනීමෙන් මිදී දෙන්න නැමති කෙනෙක් වෙමි. ‘පයතපාණී’ ඒ වගේම පිරිසිදු අත් තිබෙනවා. ‘වොස්සගුරතො’ බොහොම කැමැත්තෙන්ම දෙන්න කැමතියි. ‘යාව යොගෝ’ ඉල්ලන්නන් විසින් මා ළඟට පැමිණ ඉල්ලන්න කැමතියි.

‘දානසංචිභාගරතො’ සුදුසුම දේ දෙයි. ‘සකකච්චං දානං දෙති’ හොඳින් සොයා බලා ගෞරවයෙන් යුක්තව, ඒකාන්තයෙන් මට මෙය ලාභයක් ආදී ලෙස වාගය පිළිබඳව සිහිපත් කරනවා. ඔහුගේ රාග, ද්වේශ, මෝහ සිත වාගය කෙරෙහි සෘජුගත වෙනවා. දීම කෙරෙහි සෘජුගත වූ විට ඔහු,

‘ලහති අත්තවේදං ලහති ධම්මවේදං’

ලෝහි පුද්ගලයන් අතර වාගයෙන් යුක්තව, තරඟවත්, අමනාපයක් නැතුව ඔහුට වාසය කිරීමට පුළුවන්. මේ වාගානුස්සතිය ඔහුට භාවනාවක් වෙනවා.

මූලික අවස්ථාවේ ශ්‍රද්ධාවේ කොටස් දෙකක් විස්තර කරනවා.

1. අමුලිකා සද්ධා - අනවබෝධයෙන් යුතුව, එනම් දැකීම, ඇසීම මාත්‍රයෙන් පමණක්ම පැහැදීමයි.
2. ආකාරවතී සද්ධා - අවබෝධයෙන් යුතුව, එනම්, ශ්‍රද්ධා, චීර්ය, සති, සමාධි, ප්‍රඥා නම් පංච බල සහ පංච ඉන්ද්‍රියන් දියුණු කරමින් පැහැදීමයි.

මිළඟට දේවතානුස්සති -

‘පුතව පරං මහානාම අරියසාවකො දේවතානුස්සතිං භාවේති. සන්ති දේවා වාතුම්මහාරාජිකා සන්ති දේවා භාවතිංසා....’

ආදී වශයෙන් මහානාමයෙනි, මේ ආර්ය ශ්‍රාවකයා, සිවුමහරදවැසි (චතුම්මහාරාජික) දෙවියන් තවතිසාව, යාමය, කුසිතය, නිමොනරතිය, පරනිමිත වසවත්තිය ආදී දෙවියන් ඉන්නවා. ඊටත් වඩා බ්‍රහ්මකායික දෙවියන් ඉන්නවා. ඊටත් වඩා ඉහළින් දෙවියන් ඉන්නවා. යම්බඳු ශ්‍රද්ධාවක් නිසයි ඒ දෙවියන් එහි ඉපදුණේ. මටත් ඒවගේ ශ්‍රද්ධාවක් තිබෙනවා. යම්බඳු ශ්‍රද්ධාවකින් සමන්තාගත ඒ දෙවියන් මේ අත්බවින් චුතව එහි උපන්නා නම් ශ්‍රද්ධාව, ශීලය, ශ්‍රැතය, වාගය, ප්‍රඥාව යන මේ පහ නිසා මටත් එසේ විය හැකියි. දේවතානුස්සතියෙ සඳහන් කරන්නේ දෙවියෝ වන්න කියාම නොවෙයි. දෙවියන් සාක්ෂියට තබාගෙන ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා ගුණ වඩන්න කියායි.

ශ්‍රද්ධාව -

‘යො සද්ධො හොති සද්දහති තථාගතස්ස බෝධිං ඉතිපි සො භාගවා අරුතං...’

ආදී වශයෙන් බුදු ගුණ නවය පිළිබඳ අවබෝධයෙන් පැහැදීමක් ඇති කර ගැනීම ශ්‍රද්ධාවයි.

නැවතත් ශ්‍රද්ධාව සතර ආකාරයකින් දක්වනවා.

1. ආගම සද්ධා - මූල ප්‍රාර්ථනාවේ පටන් පැවත එන බෝසතුන්ගේ ශ්‍රද්ධාව
2. අධිගම සද්ධා - ආර්ය ශ්‍රාවකයන්ගේ ශ්‍රද්ධාව
3. ඔකප්පහ සද්ධා - කුණුරුවන් කෙරේ ඇතිකර ගන්නා වූ අවල හෙවත් දඩි පැහැදීමයි. එනම් විශ්වාසයයි.
4. පසාද සද්ධා - අවබෝධයෙන්ම ඇතිවෙන්නා වූ පැහැදීම නිසා උපදින ශ්‍රද්ධාව

මමත් ශ්‍රද්ධා, ශීල, ශ්‍රැත, වාග, ප්‍රඥාදොවෙන් යුක්තයි. මේ අයුරින් දෙවියන් කෙරෙහි මනාව සිහිය පිහිටුවනවා. එවිට හිතේ රාග, දෝශ, මෝහ ඇතිවන්නේ නැහැ. එනිසා,

‘ලහති අත්තවේදං ලහති ධම්මවේදං.....’

මේ අයුරින් කෙළවරටම අවුත් රාග, දෝස, මෝහයන්ගෙන් බැහැරව වාසය කරනවා. මෙමනි සිතින් යුතුව ධර්ම ශ්‍රෝතයට පැමිණුනේ දේවතානුස්සතිය වඩනවා යයි සඳහන් කරනවා.

මහානාමයෙනි, යම්බඳු ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් ආගත ආර්යඵල ඇතියේ විඤ්ඤාත සාසන ඇතියේ මේ මේ ආකාරයෙන් බහුල කොට නිරන්තරයෙන් පුරුදු කොට වාසය කළ යුතුයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ මහානාම සූත්‍ර දේශනාව මෙහිදී අවසන්කරනවා.

මෙය අප විසින් පුරුදු කළ යුතු ප්‍රගුණ කළ යුතු සූත්‍ර දේශනාවක්.

1. බුද්ධානුස්සති
2. ධම්මානුස්සති
3. සංඝානුස්සති
4. සීලානුස්සති
5. වාගානුස්සති
6. දේවතානුස්සති

මේ අනුස්සති හය බහුල ලෙස පුරුදු කිරීමෙන් ලොකු සුවයක් අප හැමටම ලැබීමට පුළුවන්. බුදුගුණ සජ්ඣායනාව මතකයේ තබාගන්න. තවත් එවැනිම සම්මා සම්බුදු උතුමෙකුටයි ඒ බුදුගුණ ඒ හා සමානව සජ්ඣායනා කරන්න පුළුවන්. ඒනිසා පැහැදිලි බුදුගුණ සජ්ඣායනාවක් සිතේ තිබෙන විට එය වැඩෙන්න පටන් ගන්නවා. හදිසි ලෙඩක් දුකක්, ක්ලාන්තයක් පවා ඇති වූ විටක මේ බුදුගුණ සජ්ඣායනාව දැනෙන්න පටන් ගනීවි. ප්‍රඥප්තියෙන් නමුත් පවුලේ කෙනෙකුට කරදරයක් ඇතිවූ විට කැමැත්ත අඬනවාට වඩා මේ මතකයේ තිබෙන බුදුගුණ සජ්ඣායනාව තුළින් බුද්ධානුස්සතිය වැඩෙන්න පටන් ගන්නවා. ඒ වැඩීම තුළින් ආශිර්වාදයක්, අධිෂ්ඨානයක් සෙතක් වේවි.

නිසි ලෙස බුදුගුණ මතකයේ නොතිබුණොත් කලබලේට එය පිළිවෙලකට මතකයට නැගෙන්නේ නැහැ. ගෘහස්ථ ජීවිතවල සිටින අයට ඇලීම් ගැටීම්වලින් යුක්ත අයට බුදුගුණ සිතට නොඑන්න පුළුවන්. නමුත් මතකයේ රදාපවත්වාගෙන ඉන්න අයට එසේ වන්නේ නැහැ. බොහෝ කර්මස්ථාන තිබෙනවා. මේ සියල්ලම අනුගමනය කරන්න ගියොත් එකක්වත් නැහැ. ඇලීම් ගැටීම් මූලාව දුරු කරගෙන අපේ චරිතයට ගැලපෙන කර්මස්ථානය කුමක්දැයි දැනගෙන භාවිතා කළ යුතුයි. ධර්මය පිළිබඳ හොඳ අවබෝධයක් ඇතිව කල්‍යාණවත්ත ගුරු උතුමෙකුට කතාකරන්න ඕන. ඔබටත් තමන්ගේ හිත තරමකින් හරි තේරුම් ගන්න පුළුවන්කමක් තිබීම අවශ්‍යයි.

සම සතළිස් කර්මස්ථාන ගැන ඔබ දැනගන්නට වරදක් නැහැ. එනමුත් ඒ සියල්ලම ඔබ කළ යුතුව නැහැ. තමාගේ චරිතයට ගැලපෙන කමටහනෙහි වැඩියෙන් යෙදෙන්න. පොදුවේ ස්වාමීන් වහන්සේ යෝජනා කළොත් මේ අනුස්සති හය බොහොම දියුණු කරන්නට පුළුවන් නම් විදර්ශනා සංඛ්‍යාත ධර්ම ශ්‍රවණයට පැමිණි කර්මස්ථානයක් ලෙස එය දියුණු කර ගැනීමට පුළුවන්. අපි එයයි දියුණු කළ යුත්තේ.

තම අභාවිත සිත නිසා තමාටත් අන් අයට කරදරයක් වෙනවානම් තමාගේ කිසිදු දියුණුවක් සිදුවී නැහැ. පැවිදි කෙනෙක් අවුරුදු සියයක් වුවත් පැවිදි වී සිටියත් සිත දියුණු කොට නැත්නම් එයින් ප්‍රයෝජනයක් නැහැ. මෙපමණ කාලයක් සිල් ගත්තා, භාවනා කළා කියා ඔබ කීවත් සිත දියුණු නැත්නම් එහි තේරුමක් නැහැ. ඔබගේ භාවනාව නිසා සිත වැඩීමක් වී නැහැ. කිසිම දෙයක් කෙරෙහි එනම් මේ සංස්කාර ලෝකයෙහි ඇලෙන්නෙ ගැටෙන්නෙ නැතුව මූලාවට පත්වෙන්නෙ නැතුව කටයුතු කරන්න. සතිය

තිබෙන අයට ගැටළු නිරාකරණය කර ගැනීමට පහසුයි. මේ ධර්මය මර්ගයට භාවනා මාර්ගයට කෙසේද යා යුත්තේ යන්න තමා තුළින්ම දැකිය යුතුයි.

වාසිපටොපම සූත්‍රයේ සදහන්කළ ආකාරයට කාලයක් යනවිට තමාටම දැනෙනවා හිතන විදිය. වඩුවා හෝ අතවැසියා නියන භාවිතා කර කාලයක් ගියාම එයාට දැනෙන්නේ එහි අල්ලන මීට ගෙවිල කියලයි. ඒවගේ මම දැන් කොපමණ නිවුණු කෙනෙක්ද? වෙනදානම් එළියට ගියාම ඔළුව නරක්කරගෙනයි ගෙදර එන්නෙ. සමහරවිට මොනවා හෝ දෑ ආශාවෙන් බැඳෙනවා. නැත්නම් ගැටිලා මනස අවුල් වෙනවා. අල්ලගත්ත හැමතැනම මම කියල අල්ලගෙන. මේ නිසා භාවිත සිතක් ඇතිකර ගන්නට අවශ්‍යයි. ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මනස මේ සියල්ලම මමය, මාගේය කියා උපදානය කර ගන්නේ නැහැ. නිමිති ව්‍යංජන වශයෙන් ගන්නේ නැහැ. ඉඤ්ජියන් හය ආරක්ෂා කර ගැනීමට මම දන්නවා. අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත හොඳට වැඩී තිබෙනවා. මම එය තුළින් දෑ ප්‍රඥප්තිය තුළ කටයුතු කරනවා. නමුත් රාග, දෝශ, මෝහයන් මිශ්‍ර වී නැහැ. එසේ දියුණුවන විට මේ අත්හැරීම් පිළිබඳව කොතරම් දියුණු තැනකට පැමිණිලාද කියා දැනෙනවා. කෙළවර අත්හැරීමෙන්. අද රාත්‍රී ඇස් දෙක පියවුණත් මම නිදහස්. මගේ හිත නිදහස් යන්න තමාට දැනෙන්න පටන් ගන්නවා.

බැහැ යනුවෙන් ප්‍රමාදවන්නේ අල්ලාගෙන සිටින නිසයි. එයින් නිදහස් වන විට ඒව කෙරේ තිබෙන ඇල්ම බැහැර වෙනවා. තමා කොතනද යන්න, මේ දහම ඔස්සේ බලන්න. හැමටම ආරාධනා කරන්නේ එයටයි. ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කරන්න. ත්‍රිපිටක බුද්ධ වචනය පිළිගන්න. ඒ පිරිසිදුවූ දහම අනුව අපට ජීවිතය පවත්වන්නට පුළුවනි. මේ පිරිසිදු වූ බුද්ධ වචනය ඔබටත් දකින්න පුළුවනි. අන්න ඒ තුළින් අපි අවබෝධය ලබමු. එය බොහොම වටිනවා. සියලු දෙනාටම උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධය පිණිස මෙම දේශනාවද මහෝපකාරී වේවා.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

සලල සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

අභිමිතමනඤ්ඤානං මච්චානං ඉධ ජීවිතං,
 කසිරුකඤ්ච පරිනාඤ්ච නඤ්ච දුකේන සඤ්ඤානං

මෙලොවිති මනුෂ්‍යයන් ගේ ජීවිත (මරණය භගවත) නිමිති හැකියෙක.
 එහෙයින් මෑ අඤ්ඤාන යැ. සුඛ යාපනීය නොවෙයි. අල්පද වෙයි. එයද දුකින්
 යුක්තය.

කාරුණික පින්වතුනි,

ධර්මාභිලාශි පින්වත් ඔබ සැමට කුතුරුවන් සතු සුවිසි මහ ගුණ බලෙන්
 ජීවිත ගමනේ හැම සැනසිල්ලක්ම වේවායි ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ති මඟෙහි
 හැම සොම්නස් පහළ වී නිරාමිස ප්‍රීතියෙන් යුතුව උතුම් වූ වතුරායභී සත්‍යය
 ධර්මය අවබෝධය පිණිසද මේ උතුම් දේශනාව උපකාරක ධර්මයක් බවට
 පත්වේවායි පළමු කොට මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා.

දේශනා කරනු ලබන්නේ, බුද්දක නිකායේ සුත්ත නිපාතයේ, මහා
 වගගයේ සඳහන් සලල සූත්‍රයයි.

සල්ල යන වචනයෙහි තේරුම හුලක් යන්නයි. මේ සූත්‍ර දේශනාව
 ආරම්භයේදීම පින්වතුන්ලාට එය සිත්හි දරාගැනීමට අදහසක් මතක් කරන්න
 කැමතියි.

“ජීවිතය පුරාම මහත් වේදනාගෙන දෙන සෝකය හුලකි.”

මේ ලෝකයේ පහළ වූ ශ්‍රේෂ්ඨතම මනුෂ්‍ය රත්නය නම් ඒ භාග්‍යවත්
 වූ, අරහත් වූ සම්මා සම්බුදු වහන්සේයි. මහා කරුණාවෙන් පිරිපුන් බුදු වදන්,
 මහා ප්‍රඥාවෙන් පිරිපුන් ඒ අමා දහම හිතට දෙන හැම මොහොතක් පාසාම
 හිතේ මහත් වූ සුවයක් සැනසිල්ලක් දෙනවා. ඒ හිතට දෙන සුවය,
 පිළිවෙතින් අපට හැමදාම ලබන්න පුළුවනි නම් මොනතරම් සැනසිල්ලක් දී
 මේ සූත්‍ර දේශනාව ඔස්සේ ඔබ සියළු දෙනාම ගලපා බලන්න.

ශෝකය ගැන දේශනා කරන සල්ල සූත්‍රය ඔස්සේ ශෝකයට කරන
 ආරාධනාවක් නොවේ. දීර්ඝ සංසාර ගමනේ අප හැම කෙනෙක් ම ශෝක
 කළා. “ඇයි මම මෙසේ වෙන්නේ. ඇයි මට මේ දුක වේදනා. අප හමුවුණේ
 මේ තරම් ඉක්මණින් වෙන් වෙන්න නොවේ.” දුව - පුතා, ස්වාමියා - බිරිද,
 සොයුරු - සොයුරියන් ලෙසින් ජීවිත ගමනේ එක්ව අත්වැල් පටලාගෙන,
 හදවත් වලින් සමීප වෙලා, බොහෝ දුර ගමන් එක්ව ජීවිත ගමන පැවැත්වූ,
 බොහෝ දෙනා සංසාර ගමනෙහි රැගෙන ආ ආයු ශක්තිය, කර්ම ශක්තිය
 අවසන් වන විට විශේෂ වෙලා, බොහෝ හදවත් ශෝකයට පත්වෙලා.

පරිදේවයට පත්වෙනවිට,

- සෝචනි - ශෝක කළා (ශෝක කරයි)
- පරිදේවනි - හැඬුවා (හඬයි)
- උරත්තාලිං බන්ධනි - ඇයි මට මෙසේ වූණේ කියමින් ළයේ අත්ගසාගෙන
 හිස් අවකාශය දෙස බලාගෙන ඇසුවා. (ළයේ අත්ගසා
 ගනියි)
- කිලමනි - ක්ලාන්ත වුණා (ක්ලාන්ත වෙයි)
- සම්මෝහනි - කිසිවක් මට හිතාගන්න අමාරුයි කියමින්, කොයිතරම්
 මූලාවෙලා නිකටේ අත් තබාගෙන සාපිපාසාව,
 කුසගින්න දුනෙන්තේ නෑ කියමින් ජීවිතය ගැන
 කල්පනා කරමින් සිටියද? (මූලාවට පත්වෙයි)

පින්වත් ඔබත් ජීවිතයේ මොනසම් වෙලාවක හෝ එවැනි ශෝකයක්
 වේදනාවක් හිතට දැනුණා නම් මේ සල්ල සූත්‍ර දේශනාවෙන් පැහැදිලි කරන්නේ
 ගතට පමණක් නොව හිතට පවා දෙන මේ ශෝකය හුලක් ලෙසින්
 ඇතුණොත් දෙන වේදනාව ජීවිත ගමන පුරාම මහත් වූ ශෝකයක් වෙන්න

පුළුවනි. ඒ නිසා උපත ලැබූ ඔබයි, මමයි හිතන්න පින්වතුනේ, දිරාගෙන යාමෙන් බැහැර වෙලාද, ගැලවිලා ද කියාල.

නෑ පින්වතුනි, ගතවෙන හැම මොහොතක් පාසාම වාඩිවී සිටියත්, නිදාගෙන සිටියත්, ගමන් කළත් මේ හැම වෙලාවකම අප උප්පාද, ධීනි, හංග නම් වූ මේ අනිච්චතා දහම ඔස්සේ හට අරගෙන වෙනස් වී බිඳී යනවා කියන පරමාර්ථ ධර්මයෙන්, බිඳීයාමකි, අත්හැරීයාමකි සිදුවන්නේ. ලෙඩවීමෙන්, (ව්‍යාධියෙන්) අපි කවුරුත් සදාකාලිකව ගැලවිලාද, ඉවත් වෙලාද කියා ඔබට කියන්න පුළුවන්ද? නෑ පින්වතුනි, ඉපදුණා නම් දිරාගෙන යාම, ජරා ධර්මය වගේම ව්‍යාධි ධර්මයටත් වසඟවෙලා, උරුම වෙලා. ඒ වගේම ඔබටයි, මටයි හදවත් වලට දෙනෙත, අපි කවුරුත් ද මරණයෙන් සදාකාලිකව ගැලවිලා තියෙන්නේ. තමන් පමණක් නොව, සුසුමට, සුසුමක් ගැටෙනා පමණක ලෙන්ගතුකමකින්, මගේ අම්මා, මගේ තාත්තා (අප්පච්චි) කියමින් සෙනෙහසින් බැඳුණු අයද, සසර ගමනෙ අපි හමුවුණේ පිනකට වෙන්න ඇති කිවූ ස්වාමියා - බිරිඳ ද, පරමාර්ථයට නොවුනත් සම්මුතිය තුළ දුවේ නුඹ මගේ, පුතේ නුඹ මගේ, නුඹ හැමදාම ඉන්නවා යයි පැවසුවත්, කවුරුත් ද මේ ලෝකයේ මරණයෙන් ගැලවුණේ. මේ නිසා ජීවිතයේ උරුමයෙන්, ස්වභාවයෙන් පවතින මේ විශෝච, මරණයෙන් පවතින මේ විශෝ දුකකය උලක් ලෙස හිතට දැනුණොත්, එය ජීවිතය පුරාවටම දෙනෙත මහත් වූ වේදනාවක් බවට පත්වෙන්න පුළුවනි. ඒ නිසයි සල්ල සූත්‍රය පුරාම තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ හුලක ඇති වේදනාව පැහැදිලි කරමින් දේශනා කරන්නේ, හුලෙන් නොඇනී, ගතයි, සිතයි සුවපත් කරගෙන දුර්ලභව ලැබූ මනුෂ්‍ය ජීවිතය ධර්ම මාර්ගය තුළ සැනසිලිමත්ව පවත්වන්න යයි ආරාධනාව සිදුකරන්නයි මේ සූත්‍ර දේශනාවෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ සිටි දවස, බුදුරජාණන් වහන්සේට බොහොම හිතවත්ව වැඩි සිටි උපාසක පියාණන් කෙනෙක්ගේ පුතෙක් හදිසියේම විශෝ වුණා. මා ඔබට සම්මත ලෝකයේ පවසන වදනක් අනුවයි, ඔබ බලාපොරොත්තු නොවන අවස්ථාවක, විශෝ වුණත් හිතුවේ නෑ එහෙම වෙයි කියලා. නොසිතූ වෙලාවක, හදිසියේම මේ දේ සිදුවුණේ ඒ අදහසින්මයි එදා කල්පනා කළේ. නමුත් සම්මතයට විශෝ වුණා. මේ උපාසක පියාණන්ට සිත්හි දුක, සෝකය හුලක් වගේ වේදනාවෙන් දනෙන්න පටන් ගන්නා. පින්වතුනේ, හුලක් ඇණි ගලවා බැහැර කරන්න අපහසු වුවොත්, ඒ හුල ඇණි තිබෙන තෙක් විදව විදවා මොනතරම් ශෝකයක් වේදනාවක් දනෙන්න පුළුවන්ද? මේ උපාසක පියාණන්ටත්, දරු සෙනෙහසින් පිරිපුන් හදවත තුළ දරුවාගේ විශෝච හුලක් සෙයින් ගතට පමණක් නොව, සිතටත් ඇණි මහත්

වූ හද වේදනා ගෙන දුන්නා. සෑම දිනකම පාහේ හිස් ආකාශය දෙස බලාගෙන, දෙ ඉණේ අත තබාගෙන, "මට සාපිපාසාවක්, කුසගින්නක් දනෙන්නේ නෑ" කියමින් කඳුළු බොමින්, කඳුළු වගුරුවමින් "ඇයි පුතේ, නුඹ මා හැරදා ගියේ? ඇයි පුතේ නුඹේ උර මතින් යන්නට හිටි මා මගේ උරමතින් නුඹ මේ ලෙස පෙළ ගැසුණේ?" මේ ලෙසින් දින හතක් පුරා විශෝචෙන් කඳුළු වගුරුවන්නට මේ පියා සුදානම් වෙලා.

මේ ලෝකයේ පහළ වූ ශ්‍රේෂ්ඨතම, උතුම් මනුෂ්‍ය රත්නය, ඒ මහා කරුණාවෙන් හා මහා ප්‍රඥාවෙන් පිරිපුන් භාග්‍යවත් අරහත් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ උපාසක පියාණන් දුටුවා. ඒ උපාසක පියාණන් ගේ නිවහනට වැඩම කරමින් ඒ හුල ගලවන ශෝක වේදනාවන් ගතින් පමණක් නොව, සිතින්ද ඉවත් කොට, ඒ ශෝකයෙන් වේදනා ගෙන දුන් තුවාලය සුවපත් කොට (සනීප කොට) සමනය කොට, ඒ උපාසක පියාණන්ගේ සිත සුවපත් කළ සදහම් ගමනේ අමා දහම් කතාවයි, මේ සල්ල සූත්‍ර දේශනාවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලි කරන්නේ.

01. අනිමිත්තමනඤ්ඤාදාහං මච්චානං ඉධ ජීවිතං, කසිරිඤ්ච පරිත්තඤ්ච තඤ්ච දුකෙඛන සඤ්ඤාදාහං

මෙලොවිති මනුෂ්‍යයන් ගේ ජීවිත (මරණය හඟවන) හිමිති හැතියෙක. එහෙයින් මර අඤ්චා යැ. සුඛ යාපනීය නොවෙයි. අල්පද වෙයි. ඵද දුකින් යුක්තය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පළමුවෙන්ම අනුශාසනා කරන්නේ, මේ ලෝකයේ මනුෂ්‍යයන්ගේ මරණය පිළිබඳව කිසිවෙකුටවත් නිමිති කියන්න අපහසුයි. ඒ වගේම හැබෑ සුවයක් තිබෙනවා කියලා මේ ජීවිතයේ දකින්නත් අමාරුයි. සුවයක් හැටියට පෙනුණත් ජීවිත දුකින් මේ මුළු ජීවිත කාලයම පිරිලා. ඒ වගේම මුළු කාලයම ගත කරන්නේ දුකින්මය. පින්වතුනේ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ සදහන් කළා, මේ මනුෂ්‍යයින්ගේ මරණය ගැන පෙර නිමිති කියන්න අමාරුයි.

උපාසකතුමනි, ඔබ ඔබේ පුතා ගැන සිතුවා නම්, තම ස්වාමි දියණියගේ කුස පිළිසිඳ ගත් දවසේ, ස්වාමි දියණිය කුස පිරිමැද මුමුණන කොට, "මගේ ස්වාමියාට දාව දරුවෙක්. මගේ කුස පිළිසිඳගෙන, මට නොපෙනුණ ලෝකය, මට නොලැබුණ සැප සම්පත් මගේ දරුවට දෙන්න ඕන. මට නොලැබුණ උගත්කම මගේ දරුවට දෙන්න ඕන. ඒ උනත් මහ

මෙරක් වගේ, හිතට, හිසට දැනුණු දුක් වේදනා කවදාවත් මගෙ පුනේ, මගෙ දුවේ නුඹට නම් දෙන්නේ නෑ.”

පින්වතුනේ, නුඹ මගෙයි යනුවෙන් ඔබත් ගුණබර අම්මා කෙනෙක් නම්, ගුණබර අප්පච්චි කෙනෙක් නම් ඔබේ හදවතටත් මේ දරු සෙනෙහස දැනුණද කියා ඔබ ම හිතා බලන්න. “මරණය” කියන වචනය නම් කිසිවිටෙක වත් දැනෙන්නේ නැහැ. යම් විටක මරණ මංවකයේ වැතිරිලා වගේ, දරුවෙක් ලබන ශෝකය, වේදනාව, දුක දරාගෙන මගෙ දුවේ මගේ පුනේ, මගේ ඇස්දෙක පියවුණත් නුඹ මෙලොව යෙහෙන් ජීවත් වන්න. මෙසේ සිතන්නට ඇති. පින්වතුනි ඒත් කොහොමද මරණය ගැන නිමිති කියන්නේ.

නුඹ කාලයක් ජීවත්වෙලා මගෙ සියළු කටයුතු සිද්ධ කරන්න ඕනෑ. “නුඹ ජීවත් වෙන්න, දැන්ම මැරෙන්න නම් එපා” යනුවෙන් කෙලෙසින්ද, සෙනෙහසින් ළංවූ දරුවෙකුගේ හදවතට පවසන්නේ? ඔබේ හදවතටත් දැනෙනවද පින්වතුනේ, සත් දිනක් පුරා කඳුළු බොනවිට, බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දේශනා කරන්නේ, ඒනිසා මේ ජීවිතය පිළිබඳව නිමිති කියන්න අමාරුයි. කිසිවක් ගැන හරියට හැඟීමක් ඇතිකරගන්න පුළුවන් කමක් නැහැ. මේ දෙය සර්ව සම්පූර්ණයි කියලා.

නැත උපාසකයාණනි, හැබැවටම නැහැ. මේ ජීවිතය සුවයක් ලෙසින් දැනුණත් දුකින් පිරිලා තියෙන්නේ ‘යි බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුශාසනා කරනවා. ජීවිතය දුකට දෝමනස්සයන්ට කරන ආරාධනාවක් නොවේ මේ සිදුකරන්නේ.

දරු සෙනෙහස දරාගත නොහැකිව, “නුඹ මගේ, හැමදාම ඉන්නවා” යයි පැවසූ අප්පච්චි කෙනෙක් ඒ පියාණන්ගේ වදනින් නම් බලාපොරොත්තු නොවූ වෙලාවක දරුවා දාලා ගිය මොහොතක හිත හදාගන්නට බැරුව මේ දින හතක් පුරා කඳුළු බොන්නේ. ඒ හදවත සුවපත් කරගන්නට මේ පරම සත්‍යයයි දේශනා කළේ.

දරුවා බිහිවුණු දිනයේ මේ ලෝකයේ එළිය දුටු දවසේ ‘රාජමජ්ඣිමං සුපභිට්ඨං’ රජුන් මැද රජෙක් කරනවා කියලා උරහිසට අරගෙන, හිස මත තබාගෙන, ඔබත් දරු සුරතල් කරන්නට ඇති. ඒ වුණත් ඒ ‘සැපය හා පියා සෝක අන්තකා’ සියලු ප්‍රේමයෝ ශෝකයකින් කෙළවර වෙයි. දැන් ඔබට දැනෙනවද ඇස් දෙකෙන් හමුවුණු දේවල් මගේ මගේ යනුවෙන් පැවසුවත් ඒ හමුවූ දැස පමණක් නොවේ. ඒ රූපය පවා උප්පාද, ධීනි, භංග ඔස්සේ හට

අරගෙන නැතිවෙලා යනකොට ඒ සැපය දුකකින් කෙළවර වෙයි කියලා මොහොතකට වත් හිතන්න පුළුවනිද? හමුවූ හැම දෙයක්ම අත්හැරෙනවා, වෙන් වෙනවා කියලා හඬන්න කරන යෝජනාවක් නොවෙයි පින්වතුනේ.

ජීවිතය ගැඹුරින් දකින්න. හැම හමුවීමක ම කෙළවර වෙන්වීමක් නම්, ඒ අනිත්‍යතාවය අවබෝධයෙන් දකින්නේ නැතිව අල්ලා ගත්, මිටි මොලොව ගත් හැම දෙයකම කෙළවර, වෙන්වීම, වෙනස්වීම, නම් පින්වතුනේ එතන පවතින්නේ දුකයි. හැම හමුවීමක්ම වෙන්වීමකින් කෙළවර වෙනවා නම්, හැම ඇලීමක්, බැඳීමක් සෝකයකින් කෙළවර වෙනවා නම්, මේ අවබෝධය තිබෙන ඇත්තෝ නොහඬා සිටින්න. හදවත සුවපත් කරගන්න. ජීවිතය ගැන නිමිති කියන්න බැහැ.

ඔබ හැම දෙනාටමත් දීඝායුෂ ප්‍රාර්ථනා කරන ගමන්, මේ මොහොතේ පවා ළඟින් වාච්චෙලා සිටියත්, දෙමව්පියෝ - දරුවෝ ලෙසින්, ස්වාමියා - බිරිඳ ලෙසින් කවුරුන්ද දන්නේ අවසන් දවස ලෙස ජීවිතයේ අවසන් වරට හිරු බැසගෙන යනවද කියලා. හිරු උදාව සමගින් ජීවිතයේ අවසාන වතාවටත් හිරු උදාවීගෙන එනවද කියලා කෙසේ නම් කියන්නද? හිතන පතන දේ ලොව ඒ ආකාරයෙන් ඉටුවෙන්නේ නැහැ. මරණය ගැන නිමිති කියන්න දැනීමක් ඇතිකරගන්න පුළුවන් කමක් නැහැ. ජීවිතය දුකින්ම පිරිලා යාවි.

මේ නිසයි බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ සැපක් දැනුණත් දුකින් පිරි ලොවකයි ඔබයි මමයි මේ ජීවිත ගමන පවත්වන්නේ, අවදියෙන් සිටින්න. ගුණබර අම්මා කෙනෙක් ලෙසින්, පියාණන් කෙනෙක් ලෙසින්, දියණි කෙනෙක්, පුතණු කෙනෙක් වී අඩුම තරමේ උතුම් මනුෂ්‍යරත්නයක් වෙන්නට යයි ආරාධනා කළේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවැනි ගාථා රත්නය දේශනා කරනවා.

02. නභි සො උපඤ්ඤා අභි ජෙත ජානා න මියරෙ ජරමපී පචා මරණං ඵ්වංධමමා හි පාණිනො

යම් උපකුමයකින් උපන් සන්තවයෝ නොමියෙන් නම්, එබඳු උපකුමයක් නැත, ජරාවට පැමිණ ද (නො පැමිණ ද) මරණය වෙයි, ප්‍රාණිභු මෙබඳු සැහැවී ඇතියහ.

උපන් සත්කයාට මරණයෙන් බේරී සිටීමට කිසිදු උපක්‍රමයක් මේ ලෝකයේ කොතනකවත් නැහැ. ක්‍රමයෙන් දිරාගෙන ගොස් මරණයට පැමිණෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා. "එවිට ධර්මමොච්ඡි පාණිතො" සත්කයන්ට මේ මරණය උරුම වූ දහමකි.

පින්වතුනේ, උපන් සියළු සත්කයන්ටම උපන් ස්වභාවය, උපන් ධර්මය කුමක්ද? බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලි කරනවා, මේ මරණ ධර්මයයි. ලෝකය දියුණු වුණත් මේ මරණයෙන් බේරී සිටීමට, මරණයෙන් ගැලවී සිටීමට තරම් උපක්‍රමයක් තවම සොයාගෙන නැහැ. "හභිසො උපක්කමො අත්ථි යෙන ජාතා හ මියරො"

පින්වතුනේ, ඔබේ ධර්මාවබෝධය අනුව අපේ හදවතේ බුද්ධ මන්දිරයක් සෙයින් වැඩ සිටින, ලෝකයේ පහළ වූ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේහ කාය පවා දිරාගෙන ගියා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ එදා කුසිනාරාව බලා වඩින ගමනේ කිහිප වතාවක්ම ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේට දේශනා කළාද, "ආනන්ද, තව අඩියක් වත් මට ඉදිරියට තබන්න බැහැ. මේ සගළ සිවුර හතරට නවා මේ ගස මුල අතුරන්න. මට ක්ලාන්තය වගෙයි. මට ටිකක් සැතපෙන්න මීනැ." පින්වතුනේ ඔබට ඇසෙනවා නම්, දිරාගෙන යන සිරුරක් ඇති සියළු සත්කයෝ, වගේම තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශරීරය පවා ඒ උරුමතාවයට පත්වුණා. අවසානයේදී අවුරුදු අසූවක් ජීවත් වූ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑවා.

සැරියුත්, මුගලන් වැනි උතුම් ආයථි මහ රහතුන් වහන්සේලා, රාජාධිරාජ සිටු උතුමෝ, ඔබ දන්නා කියන මේ ලෝකේ පහළ වුණු කවුරු නමුත් ශ්‍රේෂ්ඨයි, යහපත් මනුෂ්‍යයෝ කියන සියළුදෙනාම මරණයට පත්වුණා. තුන් ලෝකයක් සනසන බුදු උතුමෙක් මරණයෙන් ගැලවී සදාකාලිකව ජීවත් වෙන්න කියලා හිතුවත්, කාටද මරණයෙන් ගැලවෙන්න පුළුවන් කියා හිතන්න පුළුවන් නම් මේ දහම කලින් ම අවබෝධයක් ලබාගන්න පුළුවනි. ඒනිසා මේ ලෝකයේ ජීවිතයේ දියුණුවට කියලා මොන මොන උපක්‍රමයන් යෙදුවත්, මරණයෙන් ගැලවීමට නම් කිසිදු උපක්‍රමයක් ඇත්තේ නැහැ. ඇතිවෙලත් නැහැ. මෙය ලෝක ස්වභාවයයි. සියලු සත්වයන්ටම මුහුණ පාන්න හේතුවෙන මේ ස්වභාවය බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ දහම් අපේ ජීවිතයට ගලපා බලන්න පුළුවනි.

මිලගට බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දේශනා කරනවා,

03. එලානම්ව පකක නං පානො පනනනො හයං එවිට ජාතානම්චානං හිච්චිට මරණානො හයං

පරිපක්ව (ඉඳුනු) එලයනට ප්‍රාත:කාලයෙහි (අලුයම) පනනයෙන් වන බිය සෙයින් උපන් සත්තට නිරතුරු මරණින් බිය උපදුනේය.

ඉඳුණු ගෙඩිය (එලය) හිමිදිරියේම බිමට වැටෙනවා. රුකට (ගසට) එය බයක්. මේ එලය ඉදී තිබෙන්නේ මොනයම් වෙලාවක හෝ වැටෙයිද දන්නේ නැ. උපන් සත්කයාටත් ඒ වගේම මරණ බය දනෙනවා යැයි ඒ ගාථා රත්නයෙන් සඳහන් කළා. පින්වතුනේ, සාමාන්‍යයෙන් අප සම්මත ලෝකයේ සඳහන් කරන ආකාරයෙන් මනුෂ්‍යයෙක් වගේ සත්කයෙක් වගේ ගහට විඤ්ඤාණයක් නැති වුණාට ධර්මයට ගලපන්නයි ඒ අනුශාසනා කළේ. ගෙඩිය (එලය) ඉදිලා, දත් නටුවෙන් ගිලිහී යන්නට ආසන්නයි. ගහට බියක් දනේවි. "මා ආදරයෙන් හදාගත් එලය, මල පිපිලා, එලයක් හට අරගෙන, සතුන්ගෙන් පවා ආරක්ෂා කරගෙන ඉදිගෙන එනකොට හැම දවසකම මේ රුක ගොමුවේ බැබලී බැබලී මා වෙත මේ එලය තිබෙනවා නම්, අනේ මට මොනතරම් සැතපිල්ලක්ද?"

සම්මත ලෝකයේ මනුෂ්‍යයෙකුට, දරුවෝ, දෙමව්පියෝ, ස්වාමිභායථි ලෙන්ගතුව, ළංවෙලා සිටින විට හැමදාම අපට මෙලෙසින් සිටින්න පුළුවන් නම්, වෙන්වීමක් ගැන හිතන්නෙවත් නැහැ. මෙලෙසින් සම්මත ලෝකයේ මනුෂ්‍යයෙකුගෙ හදවත් වලට දනෙන්න පුළුවනි.

පින්වතුනේ, මේ ධර්මය ගසටත්, රුකටත් එලෙසින් ගලපා බැලුවාම, මලක් පිපිලා, වදුලක් හැදිලා, රුක තුළම පුංචි එලයක් හටගෙන බීජයක් ලෙසින් හැදී දත් නැමිලා තිබෙනවා. ඉදිගෙන ආ මේ එලය තව ටිකකින් නටුවෙන් ගිලිහී බිමට වැටෙයි. "මොනයම් වෙලාවකදී එනම් සැන්දෑ යාමය උදාවනවිට, රාත්‍රියෙහිදී, හිරු පායාගෙන දවස උදාවන විට මේ එලය බිමට වැටෙයිද දන්නේ නැ." යනුවෙන් ගහට බියක් දනෙනවා නම් පින්වතුනේ සෑම මනුෂ්‍යයෙකුටම, "මමත් මොනයම් වෙලාවකදී මියැදෙයිද?" යනුවෙන් දැනුණොත් බරපතල රෝගයක් හැදිලා ව්‍යාධියට පත්වෙලා, වෛද්‍යවරයා පැවසුවොත් ඔබට බෙහෙත් කිරීමෙන් එලක් නැ." යනුවෙන්. "අනේ, මොනවා නැති වුණත් කමක් නැ. මට තව කාලයක් ජීවත්වෙලා සිටින්න පුළුවනි නම්, මුතු මැණික්, රත්‍රං නැති වුණත් කමක් නැ. කසී සළ පොරවාගෙන, රාජ හෝජන මගේ කුසට නැති වුනත් කමක් නැහැ. මට මගේ දරුවෝ සමගින් සිටින්න පුළුවනි නම්" පින්වතුනේ මෙලෙසින් මොනයම් වෙලාවකදී හෝ

ජීවිතය ගැන ගැඹුරින් දැනෙන හැම මොහොතකම, නටුවෙන් ගිලිහී වැටෙන්නට සූදානම් වන එලය ගැන ගස බිය වන්නාක් මෙන් පෘථග්ජන අග්‍රාතවත් හිතකට බියක් දැනෙන්න පුළුවනි.

කවුරුත් හෝ මියැදිලා කාගේ හෝ උරමතින් යනකොට, මමත් එසේ වෙයිද, මගේ අයටත් එසේ වෙයිද, පය පැටලැවී හදිසි අනතුරකට ලක්වෙලා, වස විසක් හේතුවෙන් ගත් ආහාර නොදිරවීමෙන්, සතෙකුගෙන් හෝ සර්පයෙකුගෙන් ජීවිතයට කරදරයක් වෙයිද, යන මරණ බිය, අග්‍රාතවත් පෘථග්ජන හිතක ඇතිවෙන්න පුළුවනි. උපන් හැම සත්ත්වයකුටම මරණ ස්වභාවය උරුමයි. ශෝකය හුලක් වෙන්න එපා. මෙයයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුශාසනා කළේ.

04. යටාපි කුමහකාරංසු කතා මජ්ඣිමනිකායනා සබ්බෙ භෙදනපරියනා ඵලං මච්චාන ජීවිතං

යම් සෙයෙකින් කුඹලු විසින් කරන ලද මැටිමුවා බදුන් හැම බිඳුම් හිමි කොට ඇතිසේද, මිනිසුන්ගේ ජීවිතයත් එබඳු වෙයි.

යම් සේ මැටි බදුනක් හදන කෙනෙක් විසින් ඒ මැටි බදුන මොනසම් වෙලාවක හෝ බිඳෙයි යන හැඟීමෙන් කල්පනා වෙනුයි සිටින්නේ. හැදූ මැටි බදුන ඕනෑම වෙලාවක බිම වැටී කැඩෙන්න පුළුවනි. කුඹල්කරු අතින් හෝ පරිහරණය කරන අය අතින් හෝ ඒ මැටි බදුන බිඳී යන්නට පුළුවන. පින්වතුනේ මනුෂ්‍යයින්ගේ ජීවිතයත් ඒ වගේ නේ. මව් කුස තුළදී නැතිවෙන්න පුළුවනි. මාස තුන හතරයි. මොනතරම් කල්පනාවෙන් ද, ඇඟිලි ගනිමින්, කුස පිරිමදිමින් හිටියේ දරුවගේ මුහුණ දැක ගන්න. ඒ වුණාට ඒ දරුවා නැති වුණහොත් අග්‍රාතවත් පෘථග්ජන හිතකට නම් මේ ශෝකය දැනෙන්න පුළුවනි. මැටි බදුන හදන (නිර්මාණය කරන) පළමු වෙලාවේදීම මැටි බදුන බිඳෙනවා වගේ, මව් කුසෙන් බිහිවෙන වෙලාවෙන් මේ දරුවා නැතිවෙන්න පුළුවනි.

ඒ වගේම පෝරණුව තුළ මැටි බදුන පුළුස්සන අවස්ථාවේ, එළියට ගන්න අවස්ථාවේ හෝ මේ මැටි බදුන බිඳෙන්න පුළුවනි. දරුවා මෙලොවට බිහිවෙලා, ඔබ නම් කියාවී, දරුවා මලක් වගේ හැදෙනවා වැඩෙනවා කියලා. ජීවිතයේ මුලින්ම “අම්මා” කියලා කියන විට ‘අප්පච්චි’ කියලා කියනවිට, වැටී වැටී නැගිටින්න හදන විට, ‘මගෙ පුතා’, ‘මගෙ දුව’ කියමින් ගුණබර අම්මා කෙනෙකුගෙ ගුණබර අප්පච්චි කෙනෙකුගෙ හදවතට ඇතිවන දරු සෙනෙහස කොපමණද? ඒ උනත් ජීවිතයේ යථාර්ථය දකින්න පරම සත්‍යය

නම් පින්වතුනේ ඕනෑම වෙලාවක බිඳෙන සුළු මැටි බදුනක් ලෙසින් මේ ජීවිතයේදී ඕනෑම වෙලාවක නැතිවෙන්න පුළුවනි.

මව් කුසයේදී මියැදෙන්න අවස්ථාව තිබුණා. මෙලොවට බිහිවෙන විට දරුවා මියැදිලා, ඉපදිලා දින කිහිපයකින්, සුමානයකින් අවුරුද්දකින්, දෙකකින් මේ ඕනෑම අවස්ථාවක ජීවිතය බිඳී යා හැකිය. බලාපොරොත්තු නොවූ මොහොතක මියැදිලා හරියට තල් ගසක් කඩා වැටුණා වගේ හිතාගන්න බැහැ. ජීවිතය නැතිවුණා කියලා තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ, මහත් වූ කරුණාවෙන් දේශනා කළේ, ජීවිතයේ හැබෑ ස්වභාවය. එනම් මේ ධර්මය තේරුම් ගන්නයි.

05. දහරා ව මහජනා ව යෙ බාලා යෙ ව පණ්ඩිතා සබ්බෙ මච්චුචසං යහති සබ්බෙ මච්චුපරායාන

ලදුරු කෙනෙක් වෙත්වයි මහලු කෙනෙක් වෙත්වයි යම් අඤ්ඤා කෙනෙක් වෙත්වයි පණ්ඩිත කෙනෙක් වෙත්වයි, උහු හැම මරවසට යෙහි හැම මාත්‍යපරායන වෙත්.

වැඩිහිටි ළද බොළඳ උගත්, නූගත්, මේ සියලු දෙනාම මරණයට යටත් වෙනවා. මරණය උරුම කොටගෙනයි, අප හැම කෙනෙක්ම වාසය කරන්නේ. ලෝකයේ බොහෝ දෙනෙක් කියාවී මම උගත් කියලා. තව කෙනෙක් දිහා බලා අත දිගු කරලා කියාවී උගත් නෑ කියලා. පුංචි හුරතල් දරුවෙක් දිහා බලලා කියාවී බොහෝ කාලයක් ජීවත් වෙයි කියලා. තව කෙනෙක් පවසාවී, වැඩිහිටියෙක් වයසට පත්වෙලා කියලා. නෑ පින්වතුනේ ලෝක සම්මතයේ, සමාජ සම්මතයේ කවුරු මොනවා සදහන් කළත් උගත් නූගත්, ලද බොළඳ කියලා, ඒ වුණත් මරණයට නම් කිසිදු වෙනසක් නැහැ.

අප රටේ හෝ ලෝකයේ කොතැනක හෝ ඇයි මේ තරම් ළමා රෝහල් පිහිටුවා තිබෙන්නේ. තරුණ දෙමව්පියෝ පවා ඇයි මේ ලෙසින්, “ඇයි මගෙ පුතාට මෙහෙම වුණේ, ඇයි මගෙ දුවට මෙහෙම වුණේ, මගෙ ජීවිතය හෝ මා සතු සියළු වස්තුව අරගෙන හෝ දරුවාගේ ජීවිතය බේරලා දෙන්න. දරුවා නැතුව නම් මට බෑ බුදු මහත්තයෝ”. යම් විටෙක ස්වාමීන් වහන්සේ නමකට පවා, “ඔබ වහන්සේ බුදුවෙයි. මොන ආශ්වයඞ් සිදුකොට හෝ මගේ දරුවා බේරලා දෙන්න. මගේ දරුවා තවම පුංචියි, ලද බොළඳයි, ලෝකය ගැන කිසිවක් දන්නේ නෑ. තව කාලයක් ජීවත් කරවන්න” යයි කියමින් හඬා, දොඩා වැලපිලා බිම වැටී කැගසා පැවසුවත්, මරණය අබියසදී,

අප හැම කෙනෙක්ම මොනතරම් අසරණද? එයයි තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ.

06. තෙසං මච්චුපරොනානං ගච්ඡන් පරලොකනො හ පිතා නායනෙ පුත්තං ඤාතී වා පහ ඤාතකෙ

මරණ විසින් මඬනා ලද උන් පරලොව යන් මැ පියා සිය පුත්‍ර පරලොවින් නොරක්තේය. ඥාතීහු හෝ සිය නෑයන් නොරක්තාහ.

යමෙක් මරණයට යටත්ව පරලොව යනවිට පියාණන්ට වුවත් පුතා රැකගන්න පුළුවන් කමක් නැහැ. අම්මාට වුවත් දුව රැකගන්න පුළුවන්කමක් නැහැ. ඥාතීන් වුවත් පරලොව යන ගමනේදී ඥාතීන් රැක ගන්න පුළුවන් කමක් නැහැ.

මෙතෙක් මේ දේශනාවේ මූලින් සඳහන් කළ ආකාරයට පරලොව යන ගමනට සුදානම් වන විට වෛද්‍යවරයා පවසනවා, “දරුවා ගැන බලාපොරොත්තු තබාගන්න බැහැ” කියලා, ගුණබර පියාණන් කෙනෙක්, කුමන උගත්කමක් තිබුණත්, රටේ මහරජු වුණත්, රත්‍රං ගබඩාවක අයිතිකාරයෙක් වුණත්, ගම, රට නිර්මාණය කළ ඉංජිනේරුවෙක් වුවත්, මම මේ පිරිසට මොනතරම් සේවයක් කළාද කියලා සඳහන් කළත්, පුතා වුවත් දුව වුවත් වියෝ වන විට, මේ දරුවන් කෙරේ තැබූ විශ්වාසය නැති වෙනකොට මොනතරම් අසරණද පින්වතුනේ. එදා දවස පටාවාරා, කිසාගෝතමියගේ පටන්, ඇයි දුවේ, පුතේ නුඹ මෙලෙසින් අපව දාලා ගියේ? ඇයි මෙලෙසින් වෙන් වෙන්න නම් මා ළඟට ආවේ?

අස්සු සුත්‍රයේදී තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ අයුරින්, ගුණබර අම්මා කෙනෙකුගෙන්, ගුණබර අප්පච්චි කෙනෙකුගෙන් ජීවිතයේ හදවත් කුලින් හඬාගෙන වැගුරුණු කඳුළු, සිව් මහා සාගරයේ ජල කඳට වඩාවැඩියි පින්වතුනේ. පියාණන් කෙනෙක් පවසාවි, මගේ දරුවා, රජුන් මැද රජෙක් කරනවා. මට නොපෙනුණ ලෝකය පෙන්නලා දෙනවා. කාට දරදිය ඇදලා හෝ හිඟාකාලා හෝ ගහක් මුල ජීවත් වෙලා හෝ මගේ දරුවට උගන්වනවා මගේ දරුවා ලොකු මහත් කරනවා.

ඔව් දුවේ පුතේ, නුඹ මගේ, කියමින් අම්මා කෙනෙකුගේ හදවතෙහි තිබුණු දරු සෙනෙහස, බොහෝ දෙමව්පියන්ට දැනෙනවා ඇති. ඒ වුණත් ආයු ශක්තිය, කර්ම ශක්තිය අවසන් වී මරණයට යන ගමනේ මොනතරම් මගේ

කිවුවත්, “දුවේ නුඹ මගේ, පුතේ නුඹ මගේ” කියමින් එදා කුස පිරි මදිමින්, පැවසුවත්, අද හැඬු කඳුලින් සිටිනවා මිසක් අග්‍රැතවත් පෘථග්ජන සිතක් වෙන මොනවා කරන්නද? කුමන ආකාරයේ ඥාතීත්වයක් ඔබ පැවසුවත්, සුසුමට සුසුමක් ගැටෙනා පමණින් ළංවෙලා ඔබ මගේ, මම ඔබේ හැමදාම ඉන්නවා කියලා, සොහොයුරා, සොහොයුරිය, නැන්දා, මාමා, ආච්චි, සීයා, කලාණුවන්ත තරුණ හදවත් මොන තරම් පැවසුවත්, මරණයට යන මොහොතේ දැන අල්ලාගෙන සිටියත්, ඒ අල්ලාගෙන සිටි දැනත් ලඟ තබාගෙන විඤ්ඤාණය බැහැර වෙලා යයි පින්වතුනේ, මේ ධර්මය තේරුම් නොගත්තොත් තේරුම් නොගත් සිතකට මේ ශෝකය හුලක් වෙන්න පුළුවනිද කියා ඔබම අවබෝධයෙන් දකින්න.

07. පෙක්ඛනං යෙව ඤාතීනං පසා ලාලපනං පුට්ඨ ඵකමෙකො ව මච්චානං ගොවජේඤා වීය නීයති

බලව, ඥාතීන් බලාසිටුන් මැ බොහෝ දෙන හන් දොඩන්මැ ඵකලාවු මැ මර මිහිසුන් අතුරෙන් ඵක ඵකා ගෝඝාතකයා සෙයින් ගෙන යනු ලැබෙයි.

එක් ගවයා මරණයට ගෙන යන්නා වාගේම ඥාතීන් හඬා වැලපෙද්දීම මාරයා විසින් ඒ ඒ අය මරණයට රැගෙන යන ආකාරය බලන්න. මෙහිදී පින්වතුනේ “බලන්න” යනුවෙන් අදහස් කළේ නුවණින් බලන්න යන අදහසයි.

මෙහිදී නුවණින් යුතුව බලන්න, ගව ඝාතකයෙක්, (ගවයන් මරණ කෙනෙක්) ගවයන් ගාල් කර තිබෙන රැලකින්, “මාව මරන්න එපා” යනුවෙන් ඇස්වල කඳුළු පුරවාගෙන සිටිද්දී, එක එක ගවයා ඇද ගන්නවා සේ, “මම ඇදගෙන යන්න එපා, මට මැරෙන්න බෑ, මගෙ අම්මා, තාත්තා, ස්වාමියා, බිරිද, දරුවෝ ජීවත් වෙනවා” මෙසේ “මට බෑ” කියද්දීම ගවඝාතකයෙක් ගවයෙක් ඇද ගන්නා සේ එක එක අය අප අතරින් ගෙන යන ආකාරය නුවණින් දකින්න යයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ආරාධනා කරනවා.

ජීවිත ගමනේ අතීත සිද්ධීන් මතක් වෙවි. ආච්චි, සීයා, බුදු ගුණ කියාදුන් ආකාරය, ආරාමයට කැටුව ගිහින් සිල් සමාදන් කළ අයුරු, ජාතක කථා, බුදු බණ කථා කියා දුන් මගේ ආච්චි, සීයා අද දවසේ දකින්න නැහැ. ස්වාමියා, ස්වාමි දියණිය, අම්මා, අප්පච්චි, මා සමඟින් එකම පන්තියෙ හිටි යහළු යෙහෙලියෝ ජීවිතයේ මට උදව් උපකාර කළ අය මොනතරම් යහපත් ජීවිතද ගත කළේ? ඇයි මේ වගේ විපතක් වුණේ?

ඔබ, මම, අප අතර සිටියවුන් සමඟින් අතීත මතකයන් මෙනෙහි කරන්න පුළුවනි නම්, ඔබේ වචන වලින් නම් සෙනෙහසින්, ලෙන්ගතු කමින් සිටි බොහෝ දෙනා මතකය පමණක් අවදි කරමින්, ඒ හඬ ඔබේ හදවතේ සෙනෙහසින් තැන්පත් කර එක් එක් අය වෙන්වෙලා ගිහින. අපේ හදවත් වලට දැනුණත්, මරුවාට මේ කිසිදු වෙනසක් නෑ පින්වතුනේ. එකම වහලක් යට ජීවත් වුනත් අපි අතරින් කවුරුත් ද මිලඟට මාරයා විසින් රැගෙන යන්නේ කියලා, ධර්මානුකූල ජීවිතයකින් මෙනෙහි කරන්න පින්වතුනේ. ඔබ වඩ වඩාත් ධර්මයට ළං වෙන්නයි ඒ ආරාධනා කළේ.

08. ඒවමඔහාහතො ලොකෙ මච්චුනා ච ජරාය ච තසම ධීරා හ සොචන්ති විදිත්වා ලොකපරියායං

මෙසේ ලොව මෘතපුත්‍ර විසිනුදු ජරාව විසිනුදු මැඩුණේ වෙයි. එහෙයින් ලෝකස්වභාවය දැන ධීරයෝ ශෝක නොකරති.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා මේ අයුරින්, ලොව සත්ත්වයින් මරණයෙන්, ජරාවෙන් නිරතුරුවම වැහිලා තියෙන්නේ, වැඩිලා තිබෙන්නේ. ඒනිසා නුවණැති මනුෂ්‍යයා ශ්‍රැතවත් ආයඪී ශ්‍රාවකයෝ බවට පත්වෙලා. මේ බව දැනගෙන ශෝක කරන්නේ නෑ පින්වතුනේ. අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජන සිතක ඇතිවන ස්වභාවයයි මේ පැහැදිලි කළේ. මේ ලෝකයේ පහළ වූ ශ්‍රේෂ්ඨතම, උතුම් මනුෂ්‍ය රත්නය දේශනා කළ, ඒ අමා දහම මෙනෙහි කර, ශ්‍රැතවත් ආයඪී ශ්‍රාවකයෙක් බවට පත්වෙන්න.

එසේ නම් උපන් සියළු සත්ත්වයෝම මියැදෙනවා. රැගෙන ආ, ආයු ශක්තිය, කර්ම ශක්තිය අවසන් වන විට “නුඹ මගේ, හැමදාම ඉන්නවා” කියමින් කෙසේ සඳහන් කළත්, ඔබ බොහෝම වටිනා කෙනෙක්. තව කාලයක් ජීවත් වෙන්න. ඔබ නැති උනොත් මේ අයට කුමක්ද වෙන්නේ? එසේ පැවසුවත් මරණයෙන් ගැලවිය නොහැකියි.

රැගෙන ආ ආයු ශක්තිය, කර්ම ශක්තිය අවසානයේදී, බිඳෙන මැටි කලයක් බදු මේ ජීවිතය (ශරීරය) ඕනෑම වෙලාවක මියැදෙන්න පුළුවනි. බිඳෙන ස්වභාවයෙන් යුතු මේ ශරීරය (ජීවිතය) ලෝක ස්වභාවයයි. මේ පිළිබඳව නුවණින් දකින ආයඪී ශ්‍රාවකයා ජීවිතය ගැන දකිනවා. ඉපදුණා නම්, දිරාගෙන යාමෙන්, මරණයෙන්, ව්‍යාධියෙන් නිරතුරුවම මේ ජීවිතය පිරි තිබෙන්නේ. අප අසරණයි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දහම දේශනා

කළේ ඔබයි, මමයි හඬවන්න නොවේ. ජීවිතය අකර්මණ්‍ය කරවන්න නොවෙයි. ලෝකයේ සත්‍ය තේරුම් ගෙන නුවණින් දකින්න. එසේ නුවණින් දකින ඇත්තෝ ශ්‍රැතවත් ආයඪී ශ්‍රාවක බවට පත්වෙනවා. සෝක කරන්නේ නෑ.

“හඬාලා කම්පාව උන්නත් ඉතින් දැක්මක් නොවන්නේ”

මොන තරම් හඬා, කම්පා වුනත් පින්වතුනේ, ඔබේ වචනයෙන් නම් “මියැදුණු ඇත්තන්ට නැගිටින්න බැහැ.” සංසාර ගමනේ මේ ජීවිතයෙන් ඒ වගේමයි. දිරායාමෙන් (ජරාවෙන්) ව්‍යාධියෙන්, මරණයට පත්වූ අය නැවත ඒ ස්වභාවයට නො එන බව තේරුම් අරගෙන නුවණැති ශ්‍රැතවත් ආයඪී ශ්‍රාවකයා “හ සෝචති” - ශෝක කරන්නේ නෑ.

යසස මග්ගං හ ජානාසි ආගතසස ගතසස වා උභො අනෙත අසමපසං නිරතං පරිදෙවසි

මවු කුසට පැමිණියා වූත් මියගියා වූත් යමකුගේ ගතාගතමාර්ගය නොදනුයෙහි හම්, උභයාන්තයන් නොදක්මින් නිර්ථකව වැලපෙන්නේය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රශ්ණ කරනවා, යමෙක් මවු කුසට පැමිණි ආකාරය දන්නේ නැතිනම්, මරණින් පස්සේ කොතනටද ගියේ කියලා දන්නේ නැතිනම්, මේ අවස්ථා දෙකම ගැන දන්නේ නැතිනම්, ඔහු කුමක් වෙනුවෙන් ද හඬන්නේ? වැලපෙන්නේ?

බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රශ්ණ කරනවා, අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන හිතකින් කෙලෙසද කියන්නේ, ආවේ කොතැනක සිටද කියලා. බුදු උතුමන්, රහත් උතුමන්, අභිඤ්ඤාලාභී උතුමෙක් නොවන්න, කෙසේද පින්වතුනේ ඔබ පවසන්නේ ආවේ කොතැන සිට ද කියලා? රැස් කරගෙන ආවේ මොනවද කියලා. තමන්ගේ කුසයෙන් බිහිවූ බව හැඹැව, තමන්ට දාව ඉපදුණු බව හැඹැව, එක වහලක් යට සොයුරු, සොයුරියන් ලෙසින් ජීවිතය ගත කරන බව හැඹැව. ඒ වුණත් සංසාර ගමනේ ඔබ කොතැනක සිට පැමිණියාද කවුද දන්නේ? ඔබේ හිත රිඳෙන්න එපා, සමහර විට සතර අපායක සිට පැමිණියාද කවුද දන්නේ? කුමන ආකාරයේ දුකට දෝමනස්ස ලුහු බැඳගෙන ආවද කියලා කොහොමද දන්නේ. පැමිණි තැන දන්නේ නැති නම් යන තැන දන්නේ නැතිනම්, කුමක් වෙනුවෙන්ද පින්වතුනේ මේ අත්ත දෙකම දන්නේ නැතිව හඬන්නේ කියා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රශ්න කරනවා.

10. පර්දේවයමානෝ වෙ කඤ්චි අත්ථං උද්ධමහෙ
සමමුලෙහා හිංසමත්තානං කඤ්චා වෙනං විචක්ඛණො

ඉදින් වල්පනා තැනැත්තෝ කිසි අර්ථයක් දරා නම් විචක්ඛණා තැනැත්තෝ ද සමමුඬි වැ තමා පෙළමින් තෙල මැ කරන්නේය.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මහත් වූ කරුණාවෙන් ආරාධනා කරනවා.

“පර්දේවයමානෝ වෙ කඤ්චි අත්ථං උද්ධමහෙ”

වෙන්වීමක් නිසා හඬමින්, වැළපෙමින් සිටින කෙනෙකුට එමගින් සෙතක් වෙනවා නම්, මේ ලෝකයෙහි සිටින ඕනෑම නුවණැත්තෙක් හඬමින්, වැළපෙමින්, තමාද පෙලා ගනිමින්, සිහිමුලාවට පත්වී එසේ කරන්න උත්සාහ ගනිවී. අපෙන් වෙන්වෙලා ගිය ඇත්තෝ නැවත දකින්න පුළුවන් නම් එයින් සෙතක් වෙනවා නම්, මේ ලෝකේ සත්පුරුෂ ඇත්තෝ, පුඤ්ඤවන්ත ඇත්තෝ ඒ ඒ මියගිය ඇත්තෝ සමඟ එකතුවී හඬා වැලපී තමාට ම හිංසාවක් කරගෙන මුලාවට පත්වෙවි. මියැදුණු ඇත්තෝ මියැදුණා. ඉන් සෙතක් වෙන්වේ නැහැ. වෙන්වූ ඇත්තෝ නැවත නොඑන්න ගියා. ශරීර කුඩුව පවා පස් යට කළා, ආදාහනය කළා මතකයි නේ. ඒ නමින් කෙනෙක් දන් නැහැ. විඤ්ඤාණය බැහැර වෙලා ගියා. ඒ දේහකාය දකින්න නැහැ. ඒ නිසයි සඳහන් කළේ හැඬීමෙන්, වැලපීමෙන් කිසිදු තේරුමක් නැහැ. එහෙම වෙනවා නම් නුවණැත්තෝ හඬනවා, මුලාවට පත්වෙනවා. තමාටම විපතක් කර ගන්නවා. නමුත් එසේ වන්නේ නෑ. එයයි දේශනා කළේ.

11. නහි රුජෙනහ සොකෙන සහතිං පපොති වෙනසො
සියසසුපාපස්තෙ දුක්ඛං සරීරං උපහඤ්ඤති

රෝදනයෙන් හෝ ශෝකයෙන් හෝ විත්තශාන්තිය නො ලබයි. ඔහුට අධිකමාත්‍රායෙන් දුක් උපදනේය. සිරුර ද වැනැසෙයි.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ නැවතත් දේශනා කරනවා, හැඬීමෙන් හෝ ශෝක කිරීමෙන් කිසිදු සුවයක් හිතට කුමන ආකාරයකින් වත් සිදුවන්නේ නැහැ. බොහෝ දුක් ගොඩක් තමන් වෙතට පැමිණෙනවා පමණක් නොවේ. තමාගේ ශරීරයත් ශෝකයට පත්වීමෙන් දිරාගෙන යනවා.

සියසසුපාපස්තෙ දුක්ඛං සරීරං උපහඤ්ඤති

මේ ආකාරයට හඬ හඬා ඉදලා ශරීරය කෘශ භාවයට පත්ව දුකට පත්වීමක් පමණයි වෙන්වේ. ඒනිසා හැඬීමෙන් වැලපීමෙන් කිසිදු ප්‍රයෝජනයක් නොවන බව හිතන්නට යැයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ආරාධනා කරනවා.

12. කිසො විචණොණා භවති හිංසමත්තානමත්තනා
හ තෙන පෙනා පාලෙහි තිරත්ථා පර්දේවනා

කෘශවූයේත් දුර්වල්ථාවූයේත් වෙයි. තෙමේ නමා නසන්නේද වෙයි. ඒ පර්දේවනායෙන් මිය ගියාහු ද නමන් නොරක්නාහ. ඒ හෙයින් පර්දේවනා තිරර්ථක වෙයි.

තිරත්ථා පර්දේවනා - හිසේ අත් ගසාගෙන ලයේ අත් ගසාගෙන, හිස් ආකාශය දෙස බලාගෙන හැඬීමෙන් කිසිදු ප්‍රයෝජනයක් නොමැති බව දේශනා කරනවා. ක්‍ෂයවීමෙන්, කෙටිවූ විමෙන්, දුර්වල්ථා විමෙන් තමා තමාවම නසා ගන්නවා. විනාශ කරගන්නවා. හැඬීමෙන් මළ අය මේ ලෝකයට නැවත පැමිණෙන්නේ නැහැ. ඒ වගේම මේ ඇත්තන්ට ඇතිවන ආරක්ෂාවක් නැහැ. ඒ නිසා හැඬීමෙන් එලක් නොවන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා.

13. සොකමපාපහං ජහතු හියෙසා දුක්ඛං හිගච්ඡති
අනුචුචනො කාලකතං සොකසා වසමන්චගු

ඥාතිව්‍යසන ශොක නොහරනා නරතෙම බෙහෙවින් දුකට පැමිණෙයි. කලුරිය කළහු අනුව සොචින්තේ ශොකවශයට ම ගියේ වෙයි.

ඥාති ව්‍යසනයේදී ශෝකය අත නොහැර ශෝක කරන්නාට තව තවත් දුකට පත්වෙන්නට සිද්ධ වෙනවා. කළුරිය කළ අය ගැන සිතමින් හෙතෙම ශෝකය වෙතටම ගමන් කරනවා. ඥාති ව්‍යසනයේදී (නැතිවුණාම) ශෝකය අතහැර ගන්නේ නැතිව, ශෝක කරමින් සිටියොත් මොන තරම් කායිකවත්, මානසිකවත් දොම්නසකට පත් වෙනවද? කළුරිය කළ අය ගැන සිතමින් සිටින විට වඩ වඩාත් ශෝකය තුළම ජීවත්වීම පමණයි සිද්ධ වෙන්නේ.

14. අභේදාත්මක පසුබිමක ගම්මන යටිතල පහසුකම් හරහා
මෙහිදී වාසමාගමම එහිදෙන විධි පාණිනො

පරලොව ගමනට සැදී සිටිනා, කමිචු පරිදි මියන, මාරුවශයට පැමිණා
සසලන, මොලොවිහි අන්‍ය ප්‍රාණීන් ද බලව.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ ආරාධනා කරනවා, මරණය අඛියස
බියවී සැලෙන රැස්කළ කර්ම ද රැගෙන පරලොව ගොස් විදීමට සුදානම් ව
සිටින ලොව අන්‍ය ප්‍රාණීන් ලෙස බලන්න.

“අභේදාත්මක පසුබිමක ගම්මන යටිතල පහසුකම් හරහා”

මින් අදහස් කළේ යම් කෙනෙක් කර්ම රැස් කරගෙන යන්න සුදානම්
වෙලා ඔබත් කියාවී, එකතු කරගත් දේවල් රැගෙන යාවී. නමුත් අත් දෙකෙන්
නොවේ. පින්වතුන් හිතීන් එකතු කරගත් දේවල් පමණයි රැගෙන යන්න
පුළුවන්.

යම් කෙනෙක් සිල, සමාධි, ප්‍රඥා ගුණ ඔස්සේ කුසල ධර්ම රැස්කරගෙන,
ඒ වගේම පස් පව්, දස අකුසල් සිදු කරනවා නම් ඒවාත් රැස් කරගෙන දැන්
මරණයට ලංවෙලා, මරණය අඛියස හොඳටම ගිලන් වෙලා, මියැදෙන්න
ආසන්න වෙලා. ඒ සුදානම් වෙලා සිටින කෙනා දෙස බලන්න. මොනවද
රැගෙන යන්නේ? ජීවිතය පුරාම ඔබ මගේ කියලා ලංකර ගත් දරුවොද,
දෙමව්පියොද, ස්වාමි භාය්‍යා ද, මිල මුදල්ද, ගේ දොර ඉඩකඩම් ද? නෑ
පින්වතුන් මේ කිසිවක් රැගෙන යන්නේ නෑහැ. අතට එකතුවන දෙයක් නෑ
පින්වතුන් හිස් අතින්මයි යන්නේ. ඒත් රැස් කළ කර්ම සිතීන් රැගෙන යන්න
සුදානම් වෙලා.

15. යෙන යෙනෙ හි මඤ්ඤානි තතො තං හොති අඤ්ඤාතා
එතාදිසො විනාභාවො පසුබිමක පරියායං

යම්මඤ්ඤානි සන්තියෝ හගිත් හම්, එය එයින් අන් පරිදි වෙයි.
මෙබඳු විනාභාවයෙක් ඇත. ලෝකස්වභාවය බලව.

“යමෙක් යමක් සිතා සිටියද, එනමුත් සිදුවන්නේ වෙන දෙයක්මයි.
විපරිනාමය හෙවත් වෙනස්වීම ලොව ඇති සොබාදහම ලෙස දැකීම යහපත්
යැයි සිතන්නට ආරාධනා කරනවා.

16. අපි වෙ වසුසතං ජීවෙ හියො වා පන මානවො
ඤ්ඤාතිසඤ්ඤා විනා හොති ජානාති ඉධ ජීවිතං

ඉදින් මිනිස් තෙමේ සිය වසක් හෝ ඉන් වැඩියක් හෝ ජීවත් වේ
නම්, නෑ ගණයාගෙන් (මරණ විසින්) විශෝ වේ මැයි. මෙලොවිහි දිවි මෙසේ
දන්නේය.

යම් මනුෂ්‍යයෙක් අවුරුදු සියක් හෝ ඊට වඩා ජීවත් වුණත් සිය ඥාති
සමූහයාගෙන් වෙන්ව යන්නට සිදුවනවාමයි. මේ ජීවිතයේ සැබෑ ස්වභාවය
ඒ ලෙසින් දකින්නට ඕන. අවුරුදු සියක්, යම් කෙනෙක් ළඟ ඥාතියෙක්
සමඟ එක්ව සිටියත් පින්වතුන්, ඒ ඥාතීන්ගෙන් වෙන් වෙන්නට
සිදුවෙනවාමයි. ඔබට මේ මොහොතෙ පවා හිතෙනවා නම්, අපි මේ ඥාතිපිරිස
ස්වාමි භාය්‍යා, දෙමව්පියො සමඟ ජීවත් වෙනවා කියලා, එහි සැබෑ ස්වභාවය
නම් අපි මේ සැමගෙන්ම වෙන්ව යන්නට සිදුවෙනවාමයි.

17. තස්මා අරහතො සුච්චා විනෙය්‍ය පරිදෙවිතං
පෙතං කාලකතං දිස්වා හ සො ලබ්භා මයා ඉති

එකරුණින් මැ රහත්හුගේ (සම්බුදුන්ගේ) මෙබඳු ධර්ම දේශනා අසා
පරිදේවනා හැරපියා කලුරිය කළ පරලොව ගියහු දැක තෙල ප්‍රෙත මා විසින්
යලි නොලඳ හැක්කේ’යි පරිදේවනා හැර පියන්නේය.

“දකිනවිට අයෙක් මෙලොව හැර පියා යන ගමන, නැවත කිසිදා
ඔබට දක ගන්නට නොලැබීම කියා හිතන්න පුළුවනිද? මෙසේ සිතා වැලපීම
දුරු කරගන්න.”

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ රහතුන්ගේ ධර්මය මතුකොට පෙන්වා
දෙමින් දේශනා කරනවා. යමෙක් මෙලොව හැරපියා යනවිට නැවත කවදාවත්
දකගන්න ලැබෙන්නේ නෑහැ. ජීවිතයේ ස්වභාවය එයයි යනුවෙන් සිතා,
උපන් සියළු සන්තියෝ ම මරණයට පත්වෙනවා යනුවෙන් විදර්ශනා නුවණින්
දක, රහතුන්ගේ ධර්මයෙහි ලෙස දේශනා කළ දහම ගැන සිතා සිත සුවපත්
කර ගන්න යැයි ආරාධනා කරනවා.

18. යථා සරණාමාදිතං වාරිනා පරිනිබ්බතො
 ඵචමපි ධිරො සප්පකෙදුකදා පණ්ඩිතො කුසලො නරො
 ඛිප්පමුප්පපතිතං සොකං වානො තුලංච ඩංසයෙ

හින්තෙන් ඇවිළුගත් ගෙයක් දියෙන් යම් සෙයින් හිචන ලදුයේද
 ඵලෙසින් කෙලෙස් පිරිහිවී ධාතිසම්පන්න ස්වභාවික ප්‍රඥා ඇති (බහුශ්‍රැත
 ප්‍රඥායෙන්) පණ්ඩිත වූ චින්තාමය ප්‍රඥායෙන් දක්ෂ වූ නර තෙම උපන් ශෝකය
 මාරුතය පුළුන් පෙදක් සෙයින් වහා පිඹ හරන්නේය.

පින්වතුනේ, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මහත් වූ කරුණාවෙන්
 ආරාධනා කරනවා, සිතන්න. ගිණිගත් ගෙයක් දියෙන්යම්සේ නිවන්නේද, ඒ
 අයුරින්ම නුවණැති ධෛර්යසම්පන්න කුසල් මග ගමන් කරන ඥාණවන්ත
 තෙමේ, පුළුන් පොදක් පිඹ හරින්නාක් මෙන් මහා සුළඟක් විලස උපන්
 ශෝකය දුරු කරගෙන යයි මහත් වූ කරුණාවෙන් අනුශාසනා කරනවා.

19. පරිදෙවා පප්පකදච දොමහසසකදච අත්තනො
 අත්තනො සුඛමෙසානො අඛබ්භෙ සලල මත්තනො

තම හට සුව පතනුයේ තමාගේ පරිදේව යැ තෘෂ්ණා යැ, දොම්හස
 යැ යන ශල්‍යයන් උදුරා ලන්නේය.

තමාගේ සැනසීම සොයන මනුෂ්‍යයන් විසින් වැළපීම ඒ වගේම
 බැඳීම නම් වූ තෘෂ්ණාව සහ දොම්හස නම් වූ තම ජීවිතයේ සැපත වනසන
 ශෝක හුල උදුරා දමන්න යැයි ආරාධනා කරනවා.

“පරිදෙවා පප්පකදච දොමහසසකදච අත්තනො”

අප සැනසිල්ල නම් සොයන්නේ, මොනසම් දවසක හෝ දාල යන්න
 වෙනවා නම්, සියල්ල අත්හැරෙනවා නම්, මට සැනසිල්ලක් තිබෙනවද?
 මගේ සිත සුවපත් කරගන්නේ කොහොමද?

පින්වතුනේ එසේනම් මේ දහම් කොටස ගැන සිතන්න. හිතේ දුක
 ඇති කරන්නේ, සැනසීම නැති කරන්නේ මේ තෘෂ්ණාවයි, බැඳීමයි. මේ සිතේ
 දුක ඇති කරන්නේත්, සැනසීම නැති කරන්නේත්, හමු වූණු හැම කෙනෙක්ම
 වෙන් වෙනවා, උපන්හැම කෙනෙක්ම ව්‍යාධිය ඔස්සේ දිරාගෙන යාම ජීවිත

ගමන අවසාන කරනවා. මේ විදියට හිතා සෝකය දුරු කරන්න.

20. අඛබ්භසලලො අසිතො සන්තිං පප්පය්‍ය වෙනසො
 සඛබ්බසොකං අතිකපෙනා අසොකො හොති නිබ්බතොති

උදුරාලු සෝහුල් ඇතියේ තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි නිඤ්ඤිත නොවූයේ
 චින්තනාන්තියට පැමිණ සඵලොකයන් ඉක්මැවූයේ කෙලෙස් පිරිහිවූයේ අශොක
 වේ යයි.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ඒ ගාථා රත්නයට අනුව
 “ශෝක හුල උදුරා දමා තෘෂ්ණාවෙන් තොරවී හිතේ සැනසීම ලබාගත් විට,
 සියළු ශෝකයන් බැහැර කර පිරිනිවුණේ අශෝක නම් වේ” ජීවිතයේ හැමදාම
 හුලක් වගේ අනිමිත් මේ වේදනා ගෙන දෙන ශෝක නැමැති හුල ගලවා
 දමන්න. තෘෂ්ණාවද ටිකෙන් ටික බැහැර කර ගත යුතුයි. ඒ ශෝක හුල බැහැර
 කරගන්නට, ගලවා දමන්නට නම් හැම දවසකම තෘෂ්ණාව බැහැර කළ යුතුයි.
 එවිට සියළු ශෝකයන් ගෙන් අත්මිදී පරිනිර්වාණයට පත්වුණේ ‘අශෝක’
 නමින් අපි හැම කෙනෙකුටම හඳුන්වාගන්න පුළුවනි.

ඒ නිසා අශෝක නම් වූ (ශෝක රහිත) කෙනෙක් බවට පත් වෙන්නට
 යයි ආරාධනා කරන ගමනේ සල්ල සුත්‍ර දේශනාව මෙයින් අවසන් කරමින්
 තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ දහම ශ්‍රවණය කළ, පුතා
 විශෝවෙන් සත් දිනක් පුරා ශෝකයට පත්වූ ආහාර නොගත් මේ උපාසක
 පියාණන් සුවපත් වී දීර්ඝ හුස්මක් ඉහළට ගෙන පහළට හෙළා, “නිවුණා,
 නිවුණා, මගෙ හද නිවුණා. ශෝක හුල ගලවා, සැමදා ශෝක නොකරන්නට
 ඒ හුලෙන් මම නිදහස් වුණා” යයි ඒ උපාසක පියාණන් හදවත සුවපත්
 කරගත්තා සේ ඔබටත් ඒ උතුම් දහමින් සැනසෙන්න යයි ආරාධනා කරමින්,
 ඒ තුණුරුවන් සතු අනන්ත ගුණ බලෙන් ඔබ සැම නිදුක් වේවා! නිරෝගි
 වේවා! සුවපත් වේවා! යි අධිෂ්ඨාන කරනවා. උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම
 අවබෝධය පිණිස උපකාරක ධර්මයක්ම වේවා.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

